

Izegem – Wallemotestraat 83

februari 2021

F. DE KREYGER, P. BILLEMONT & J. HOORNE

DL&H-archeologienota

Colofon

Project
Izegem Wallemotestraat 83

Uitvoerder:
De Logi & Hoorne bv
Canadezenlaan 1A
9991 Adegem
BTW BE 0845.028.465 RPR Gent
www.dl-h.be

Auteurs:
Frederik De Kreyger
Patsy Billemon
Johan Hoorne

DL&H Archeologienota
© 2021 – De Logi & Hoorne bv

Niets uit deze publicatie mag vermenigvuldigd worden, opgeslagen in geautomatiseerde gegevensbestanden en/of openbaar gemaakt worden onder enige vorm of wijze ook (digitaal, mechanisch, door fotokopie) zonder toestemming van De Logi & Hoorne bv

Inhoud

DEEL 1: VERSLAG VAN RESULTATEN	5
Abstract	5
Hoofdstuk 1: bureauonderzoek	5
1. Beschrijvend gedeelte	5
1.1. Administratieve gegevens	5
1.2. Onderzoekskader	7
1.2.1. Geplande werken en bodemingrepen	7
1.2.2. Criteria voor opmaken archeologienota	7
1.3. Onderzoeksopdracht	7
1.3.1. Vraagstelling	7
1.3.2. Randvoorwaarden	7
1.4. Onderzoeksstrategie en -methode	12
2. Assessmentrapport	13
2.1. Methoden, technieken en criteria	13
2.2. Assessment van het onderzochte gebied	13
2.2.1. Landschappelijke ligging	13
2.2.1.1. Ligging	13
2.2.1.2. Geologie	13
2.2.1.3. Aardkunde	17
2.2.1.4. Topografie	17
2.2.1.5. Bodemgebruik	17
2.2.2.1. Historisch kader	18
2.2.2.2. Archeologische voorkennis	23
2.2.3. Datering en interpretatie van het onderzochte gebied	27
2.2.4. Verwachting ten aanzien van archeologisch erfgoed	27
2.2.5. Synthese	27
2.2.6. Afweging noodzaak en motivering verder onderzoek	28
2.2.7. Samenvatting onderzoek	29
Hoofdstuk 2: Bibliografie en bijlagen	31
1. Bibliografie	31

DEEL 2: PROGRAMMA VAN MAATREGELEN	33
1. Gemotiveerd advies voor het al dan niet moeten nemen van maatregelen	33
1.1. Volledigheid uitgevoerde onderzoek	33
1.2. Afwezigheid van een archeologische site	33
1.3. Impactbepaling	33
1.4. Waardering van de archeologische site	33
1.5. Bepaling van de maatregelen	33
1.6. Randvoorwaarden	34
2. Programma van maatregelen voor uitgesteld vooronderzoek zonder en met ingreep in de bodem	35
2.1. Administratieve gegevens	35
2.2. Vraagstelling en onderzoeksdoelen in uitgesteld traject	35
2.3. Onderzoeksstrategie en -methode	35
2.3.1. Landschappelijk bodemonderzoek	35
2.3.1.1. Vraagstelling en onderzoeksdoelen	35
2.3.1.2. Onderzoeksstrategie en -methode	36
2.3.1.3. Onderzoekstechnieken	36
2.3.1.4. Voorziene afwijkingen t.a.v. de Code van Goede Praktijk	37
2.3.2. Verkennend archeologisch booronderzoek	37
2.3.2.1. Vraagstelling en onderzoeksdoelen	37
2.3.2.2. Onderzoeksstrategie en -methode	37
2.3.2.3. Onderzoekstechnieken	37
2.3.2.4. Voorziene afwijkingen t.a.v. de Code van Goede Praktijk	37
2.3.3. Waarderend archeologisch booronderzoek	37
2.3.3.1. Vraagstelling en onderzoeksdoelen	37
2.3.3.2. Onderzoeksstrategie en –methode	38
2.3.3.3. Onderzoekstechnieken	38
2.3.3.4. Voorziene afwijkingen t.a.v. de Code van Goede Praktijk	38
2.3.4. Proefputten in functie van prehistorische artefactensites	38
2.3.4.1. Vraagstelling en onderzoeksdoelen	38
2.3.4.2. Onderzoeksstrategie en –methode	38
2.3.4.3. Onderzoekstechnieken	38
2.3.4.4. Voorziene afwijkingen t.a.v. de Code van Goede Praktijk	39
2.3.5. Proefsleuvenonderzoek	39
2.3.5.1. Motivering	39
2.3.5.2. Vraagstelling	39
2.3.5.3. Criteria	40
2.3.5.4. Onderzoekstechnieken	40
2.3.5.5. Voorziene afwijkingen t.a.v. de Code van Goede Praktijk	41

DEEL 1: VERSLAG VAN RESULTATEN

Abstract

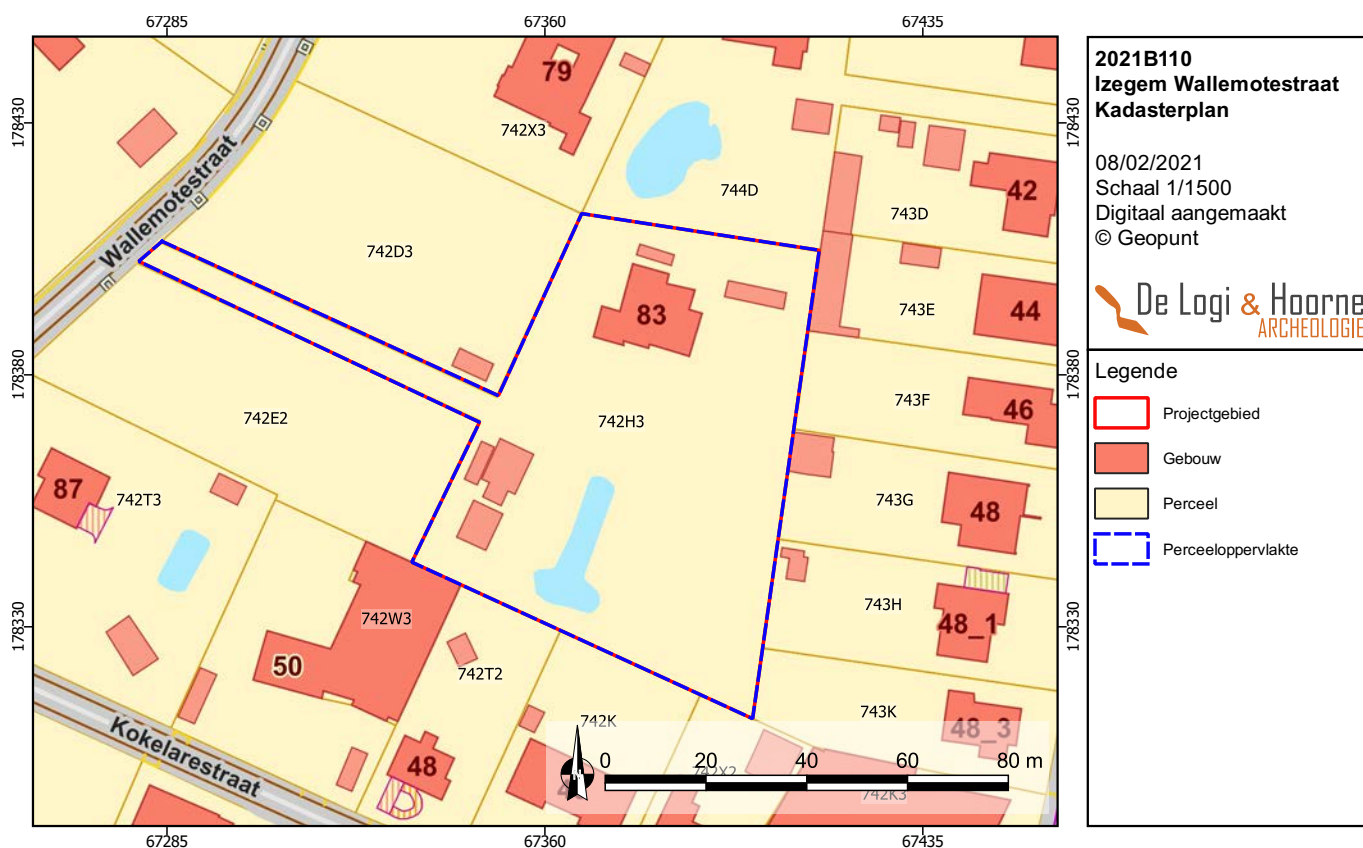
Aan de Wallemotestraat 83 in Izegem wenst de initiatiefnemer een terrein van 5497m² te verkavelen tot drie open eengezinswoningen. Deze werken kunnen een verstoring en vernietiging van een mogelijk archeologisch bodemarchief met zich mee brengen. De voorgaande studie van de beschikbare geografische gegevens, historische kaarten, luchtfoto's, toponiemen en archeologische vindplaatsen wijzen op een matig archeologisch potentieel. Bijgevolg wordt verder archeologisch onderzoek in uitgesteld traject geadviseerd in de vorm van een landschappelijk booronderzoek, eventueel aangevuld met verdere booronderzoek en/of proefputten in functie van prehistorische artefactensites, en een proefsleuvenonderzoek.

HOOFDSTUK 1: BUREAUONDERZOEK

1. Beschrijvend gedeelte

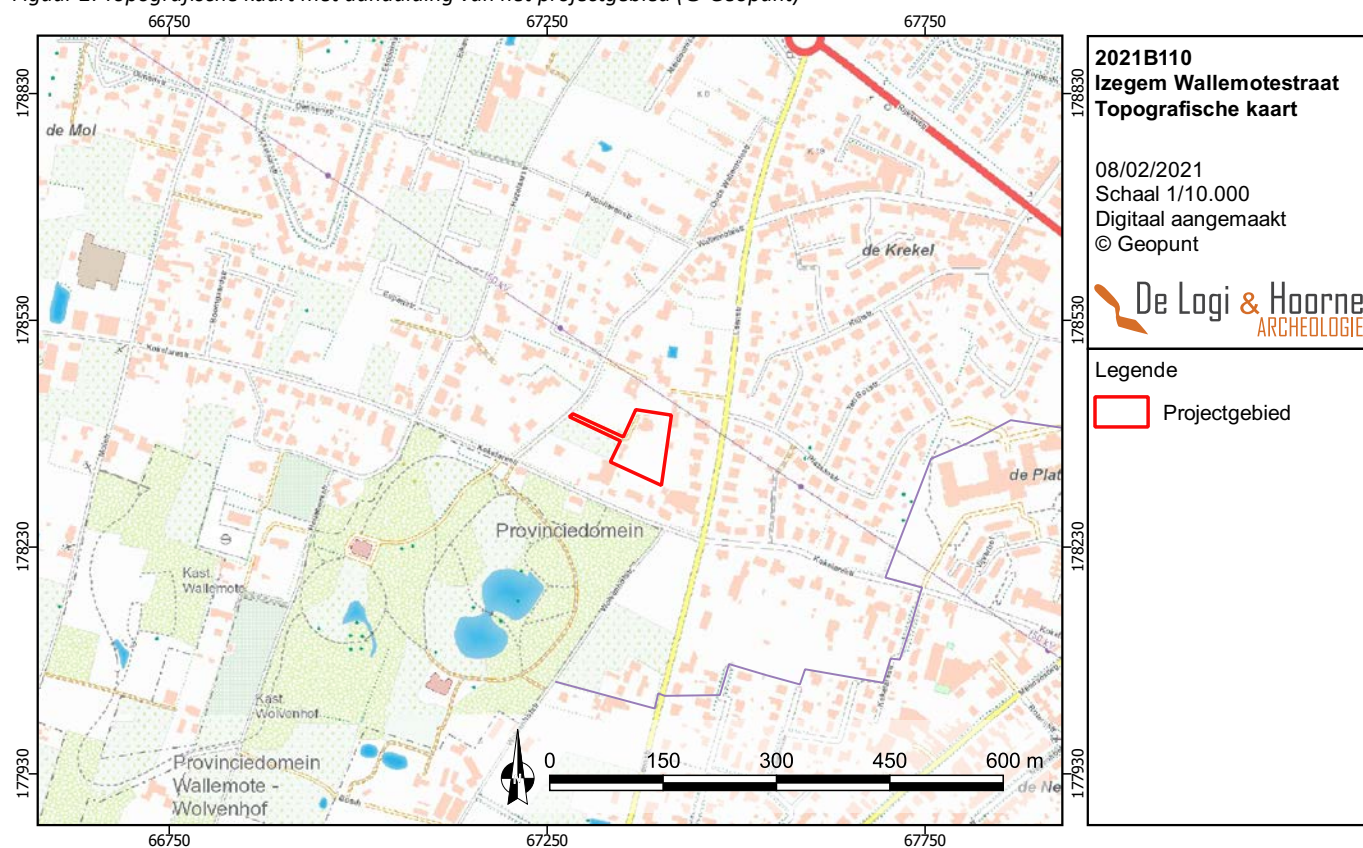
1.1. Administratieve gegevens

Projectcode proefsleuven:	2021B110
Sitecode:	IZE-WAL-21
Nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan:	Niet van toepassing
Erkende archeoloog:	De Logi & Hoorne bv OE/ERK/Archeoloog/2015/00052
Locatie projectgebied:	Projectgebied in Izegem, omsloten door de Wallemotestraat, de Leenstraat en de Kokelarestreet.
Bounding box (Lambert 72):	punt 1: min. X: 67279,3; max. Y: 178412,05 punt 2: max. X: 67414,6; min. Y: 178311,99
Kadaster:	Izegem, Afdeling 4, Sectie D: 742H ³
Oppervlakte plangebied:	5497m ²
Oppervlakte percelen:	5497m ²
Termijn bureauonderzoek:	8 februari t.e.m. 12 februari 2021
Betrokken actoren en specialisten:	Frederik De Kreyger (erkend archeoloog, veldwerkleider); Patsy Billemon (aardkundige); Johan Hoorne (redactie)
Wetenschappelijke advisering:	niet van toepassing
Kadasterkaart:	figuur 1
Topografische kaart:	figuur 2

Figuur 1: Kadasterkaart met aanduiding van het projectgebied (© Geopunt)

Figuur 2: Topografische kaart met aanduiding van het projectgebied (© Geopunt)

1.2. Onderzoekskader

1.2.1. Geplande werken en bodemingrepen

De initiatiefnemer wenst een terrein van 5497m² aan de Wallemotestraat in Izegem te verkavelen. Het betreft kadastraal het perceel 742H³ van sectie D, afdeling 4 in Izegem.

Voorafgaand aan de verkaveling dienen de bestaande gebouwen binnen het terrein afgebroken te worden. De sloop van de woningen en het verwijderen van de aanwezige begroeiing wordt ook opgenomen in deze omgevingsaanvraag.

De uiteindelijke verkaveling bestaat uit de opsplitsing van het terrein in drie kavels, elk met een grondoppervlakte tussen 1114m² en 2098m². Het gaat in alle drie de gevallen om de bouw van een open eengezinswoning. Om een goede toegang tot de nieuwe kavels te garanderen wordt vanaf de Wallemotestraat een nieuwe weg aangelegd. Op basis van de gekende plannen mag binnen het plangebied een volledige verstoring van het bodemarchief worden verwacht.

1.2.2. Criteria voor opmaken archeologienota

De initiatiefnemer wenst een terrein van 5497m² groot aan de Wallemotestraat in Izegem te verkavelen. Hiervoor dient hij een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden aan te vragen. Het plangebied bevindt zich niet in een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten is, noch in een beschermde archeologische site of vastgestelde archeologische zone. De percelen binnen het projectgebied hebben een oppervlakte die groter is dan 3000m². Volgens artikel 5.4.2. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 moet bij de vergunningsaanvraag een archeologienota waarvan akte is genomen gevoegd worden.

1.3. Onderzoeksopdracht

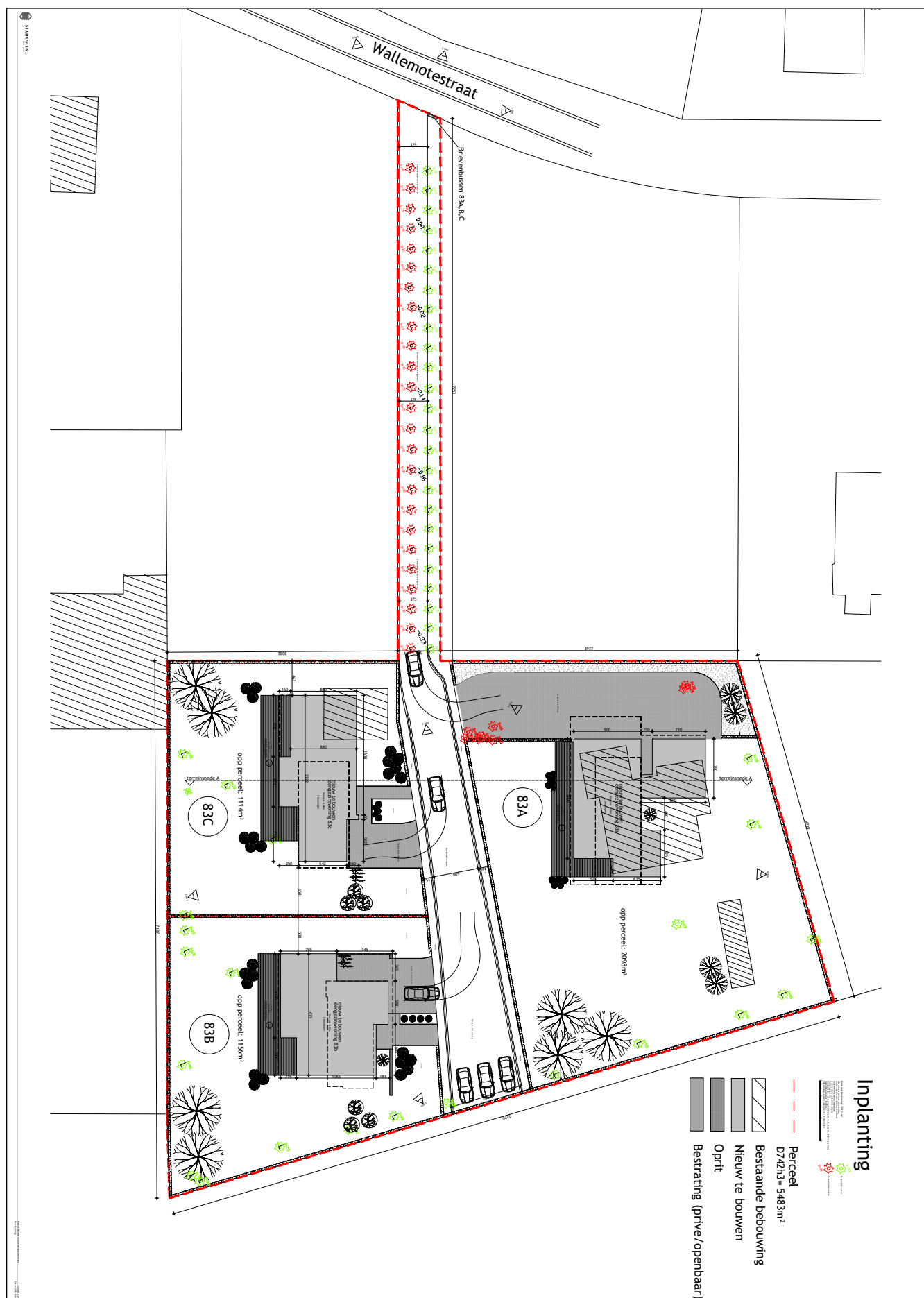
1.3.1. Vraagstelling

Dit bureauonderzoek heeft als doel het archeologisch potentieel van het projectgebied van 5497m² groot aan de Wallemotestraat in Izegem door middel van historische bronnen en kaartmateriaal in te schatten. Op basis van deze bronnen moet afgewogen kunnen worden of verdere maatregelen in het kader van het archeologisch vooronderzoek nodig zijn, en welke deze zijn. Uiteindelijk moet dit bijdragen aan de finale afweging of voor een (deel van) het projectgebied al dan niet verdergezet onderzoek in de vorm van een archeologische opgraving noodzakelijk is, en of er mogelijkheden tot behoud *in situ* bestaan, en wat hiervoor de voorwaarden en vereisten zijn. Een dergelijke inschatting kan gebeuren na het beantwoorden van de volgende onderzoeksvragen:

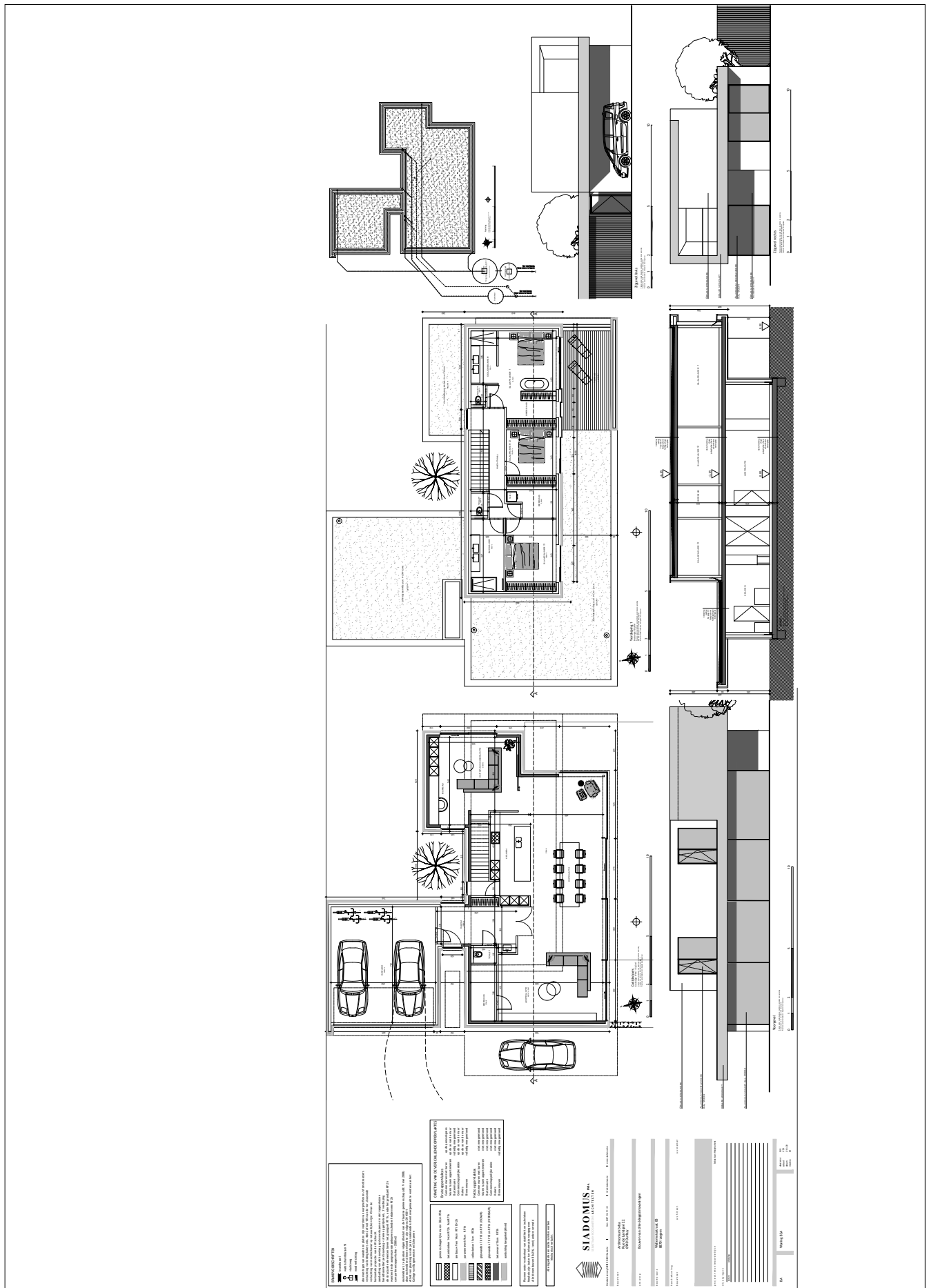
- Wat is de landschappelijke ligging van het plangebied en welke invloed heeft dit op het archeologisch potentieel van het terrein?
- Welke evolutie kende het landgebruik en welke invloed heeft dit gebruik op de bewaring van het potentieel aanwezige archeologisch erfgoed?
- Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van één of meerdere archeologische sites? Wat is de aard, datering en bewaring?
- Wat is het archeologisch potentieel van het projectgebied?
- Welke impact hebben de geplande werken op het archeologisch bodemarchief?
- Wat is het wetenschappelijk kennispotentieel van een eventueel aanwezige archeologische site op lokaal, regionaal en op Vlaams niveau?

1.3.2. Randvoorwaarden

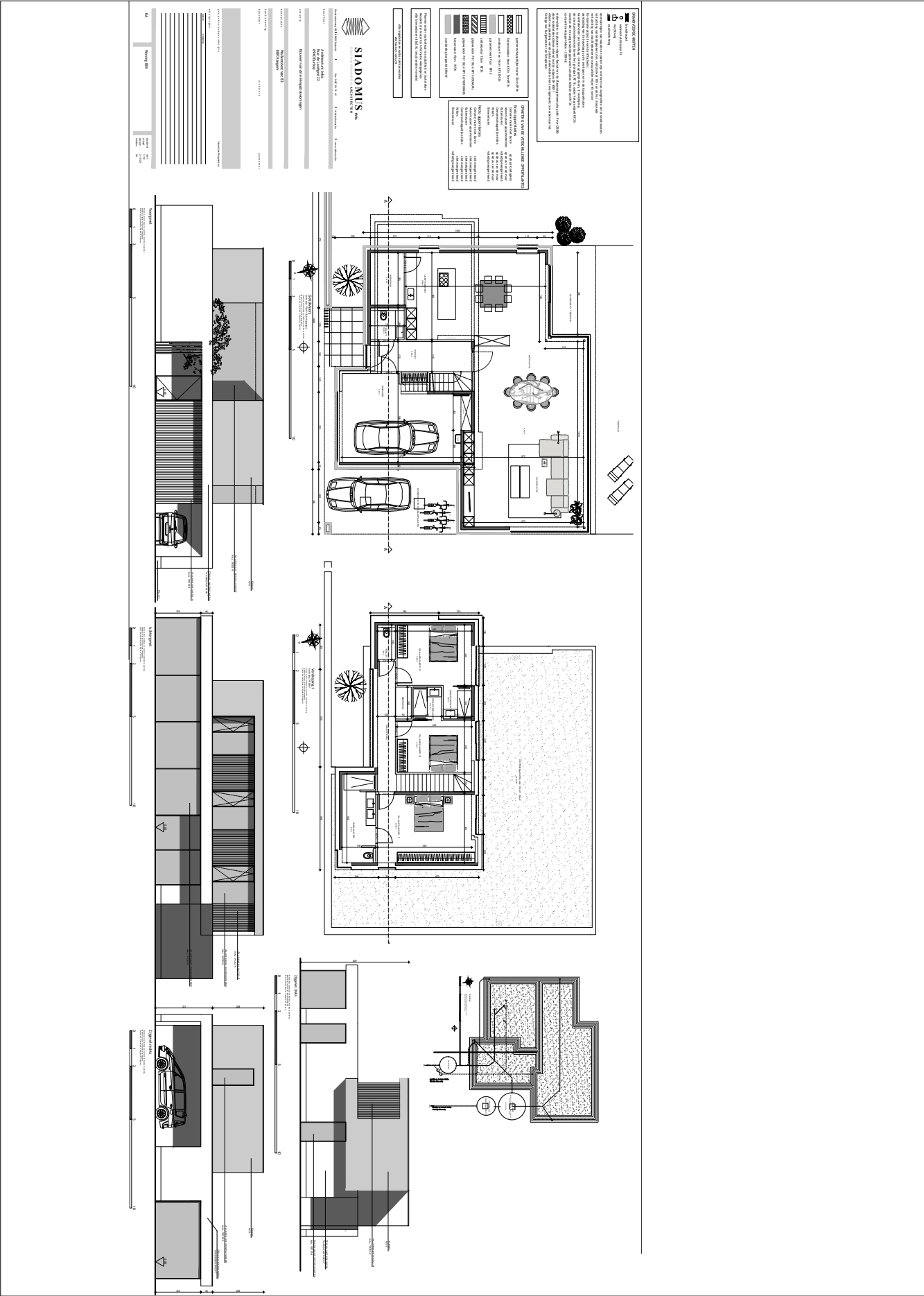
Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bestaande bronnen gebruikt.

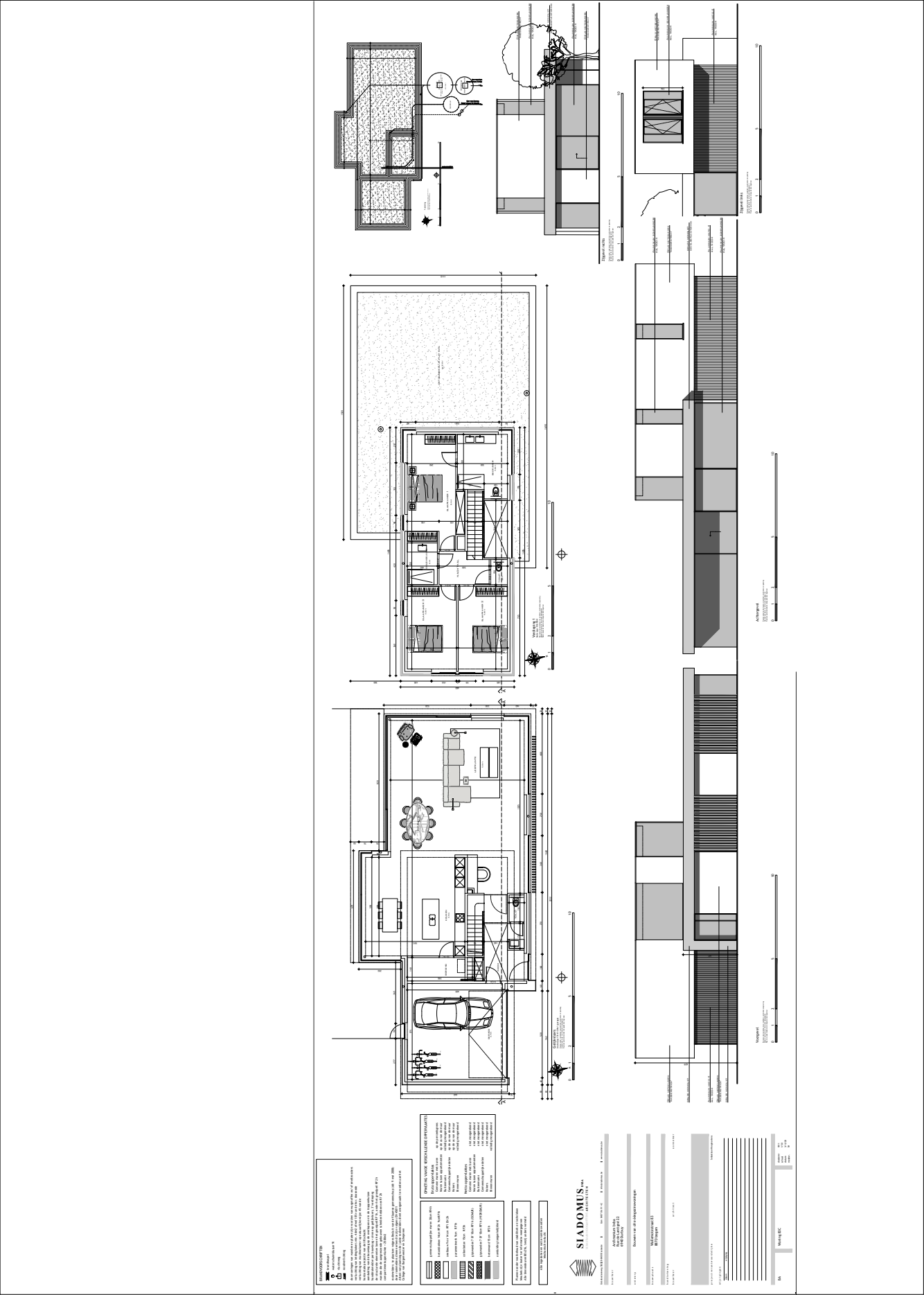
Figuur 3: Overzichtsplan van de ontworpen toestand (© Stodomus)

Figuur 4: Bouwplan van woning 83A (© Stodomus)

Figuur 5: Bouwplan van woning 83B (© Stadomus)

Figuur 6: Bouwplan van woning 83C (© Stodomus)

1.4. Onderzoeksstrategie en -methode

Dit bureauonderzoek moet, op basis van de literaire en cartografische bronnen, leiden tot een gemotiveerd advies of, en welke, maatregelen van verder vooronderzoek (met of zonder ingreep in de bodem) op het projectgebied noodzakelijk zijn.

Voor de uitvoering van het bureauonderzoek werd de bestaande literatuur over het projectgebied en de omgeving doorgenomen. Daarnaast zijn zowel de aardkundige als de historische cartografische bronnen geraadpleegd en zijn online beschikbare georeferente kaarten onderzocht. Deze gegevens leveren een inzicht in de gekende geomorfologie, bewoningsgeschiedenis, landschapshistoriek en -genese van het plangebied op.

Gegevens over aardkunde en geologie zijn geraadpleegd via de webservices van DOV Vlaanderen. Hoogtemodellen, orthografische foto's, historische kaarten en de bodemerosiekaart werden nagegaan via de webservices van Geopunt. De topografische kaart is via de website van het NGI geconsulteerd. Gegevens over de gekende erfgoedwaarde van het projectgebied werden geraadpleegd via het geoportaal en de Centrale Archeologische Inventaris. Een bestand met de afbakening van het projectgebied en de verschillende percelen, alsook de te realiseren plannen werd ter beschikking gesteld door de opdrachtgever.

Het aardkundige luik van het bureauonderzoek werd uitgevoerd door Patsy Billemon. Het meest relevante kaartmateriaal is onderzocht om de interpretatie van het gebied staven. Dit betreft voornamelijk de tertiair en quartair geologische kaart, de bodemkaart en het digitaal hoogtemodel. Aanvullend werd gebruik gemaakt van het boek 'Geologie van Vlaanderen' (BORREMANS 2015). Ook de landschappelijke boringen die in het verleden op en rond het terrein gebeurden, werden in het onderzoek geïncorporeerd. Tijdens het bureauonderzoek is een analyse gemaakt van de bodemsoorten en hun verwachtingsgebied. Daarnaast werd onderzocht waar mogelijk afgedekte bodems, podzolen en/of restanten uit de prehistorie of jongere periodes kunnen verwacht worden.

Het historische luik omvatte van het onderzoek, dat de studie van de kaart van Ferraris (1777), de Atlas der Buurtwegen (circa 1840), de Poppkaart (1842-1879) en de topografische kaart Vandermaelen (1846-1854). Op basis van dit kaartmateriaal kan het landgebruik vanaf de tweede helft van de 18de eeuw vastgesteld worden en de eventuele gevolgen ervan op het archeologisch bodemarchief ingeschat worden. Het gekende erfgoed en archeologisch onderzoek van het onderzoeksgebied en zijn omgeving werd via het Geoportaal Onroerend Erfgoed en de Centrale Archeologische Inventaris opgezocht. Deze gegevens werden aangevuld met informatie afkomstig uit archeologische en historische literatuur. Daarnaast is gebruik gemaakt van bronnen over de lokale toponymie en geschiedenis. De keuze van de bronnen is gebaseerd op graad van relevantie en toegankelijkheid en zijn opgelijst in de bibliografie. Frederik De Kreyger bundelde alle data in GIS en vatte de gegevens samen in deze archeologienota.

2. Assessmentrapport

2.1. Methoden, technieken en criteria

Dit assessmentrapport omvat alle informatie afkomstig uit het bureauonderzoek: dit zijn al de relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal en bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Vanuit deze assessment van het plangebied moet een goede motivering mogelijk zijn over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen maatregelen.

Een waardevol assessment van het archeologisch potentieel van een projectgebied op basis van een bureauonderzoek is enkel mogelijk indien de bronnen voldoende en afdoende relevante gegevens opleveren. Bij afwezigheid of onvoldoende data zijn bijkomende maatregelen nodig om tot een correcte inschatting voor het projectgebied te komen.

2.2. Assessment van het onderzochte gebied

2.2.1. Landschappelijke ligging

In dit onderdeel van het assessmentrapport wordt het projectgebied ruimtelijk gesitueerd met aandacht voor zijn topografische en landschappelijke inplanting, en zijn bodemkundige, geologische en geomorfologische eigenschappen.

2.2.1.1. LIGGING

Het plangebied ligt aan de Wallemotestraat 83 in Izegem en is 5497m² groot. Het plangebied komt volledig overeen met perceel 742H³. Het terrein ligt binnen een groter geheel dat in het noordwesten omsloten wordt door de Wallemotestraat, in het oosten door de Leenstraat en in het zuidwesten door de Kokelareststraat. Dit terrein ligt binnen een niet verstedelijkt gebied aan de rand van de gemeente en situeert zich op 1,6km ten zuidenwesten van het centrum van Izegem.

2.2.1.2. GEOLOGIE

Het plangebied maakt deel uit van de subseculaire vallei van de Mandel van Roeselare. Dit zijdal van het Leiedal bevindt zich tussen Oostrozebeke en Roeselare. Dit landschap bestaat uit zeer afgevlakte dalflanken, zandige laagterrasresten en centraal de meer kleiige dalbodem van de holocene vallei. In deze alluviale vlakte stroomt nog steeds een kleine rivier, de Mandel. De vlakte helt licht naar het oosten en heeft een gemiddelde breedte van 200m. Dit landschap vertegenwoordigt een holocene dal dat zich in de opvullingen van het boven-pleistocene dal heeft ingesneden. Daarna werd dit dal deels terug opgevuld (DE MOOR 1997).

Ter hoogte van het projectgebied wordt het Lid van Aalbeke aangesneden. Dit wordt gekenmerkt door donkergrijze tot blauwe stijve klei en kent een maximale dikte van 13m. De verspreiding van het Lid van Aalbeke is beperkt tot West- en Oost-Vlaanderen. Dit lid maakt deel uit van de Formatie van Kortrijk, een pakket neritische mariene kleiige sedimenten afgezet onder subtropische klimaatomstandigheden in het vroeg-Eoceen (STEURBAUT 2015: 128-130).

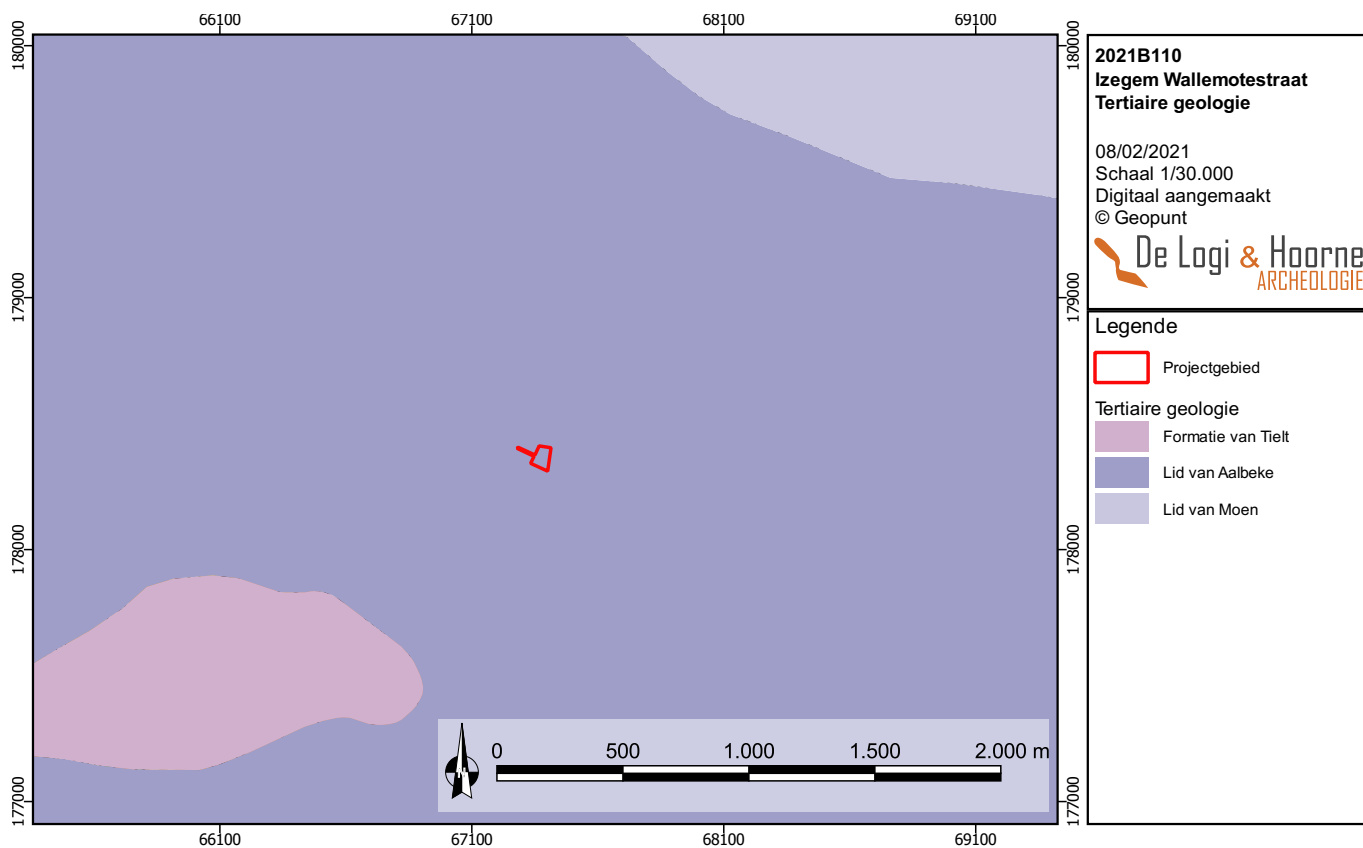
Op de quartairgeologische kaart staat het projectgebied als type 1 gekarteerd. Dit type staat voor de aanwezigheid van dunne quartaire afzettingen van eolische of colluviale oorsprong.

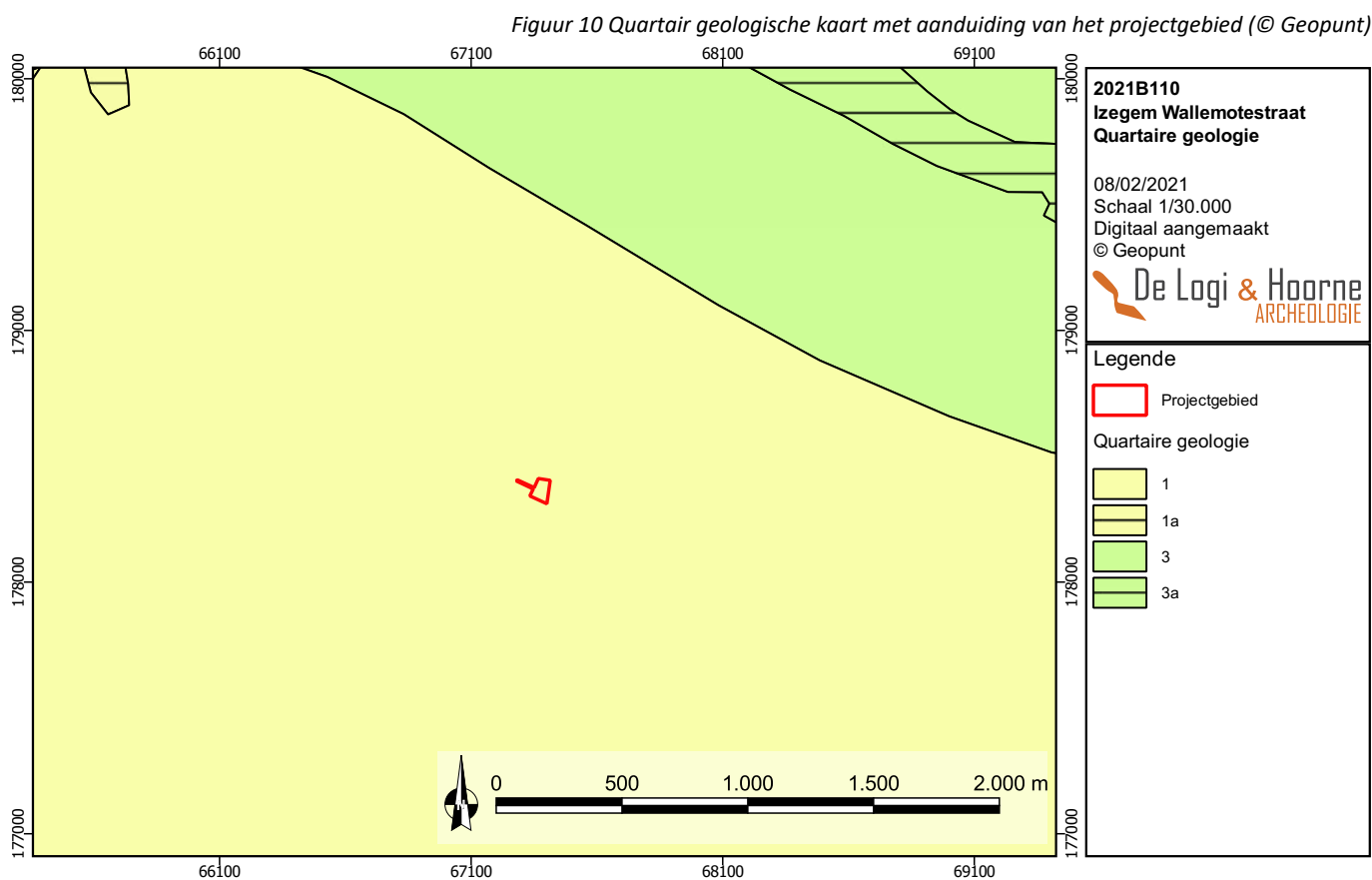
Figuur 7: Recente orthofoto met aanduiding van het projectgebied (© Geopunt)

Figuur 8: Detail van de orthofoto met aanduiding van het projectgebied (© Geopunt)

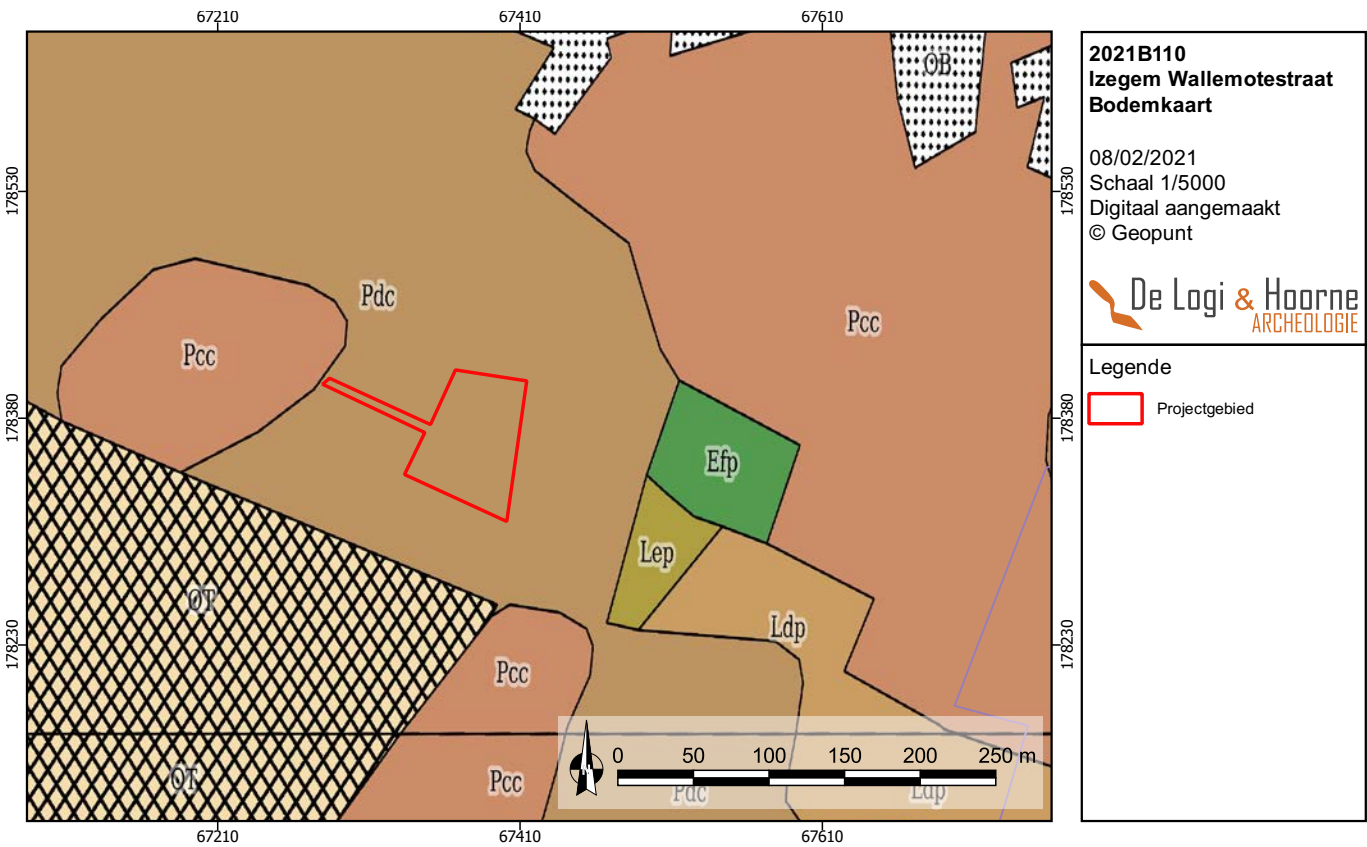

Figuur 9: Tertiair geologische kaart met aanduiding van het projectgebied (© Geopunt)

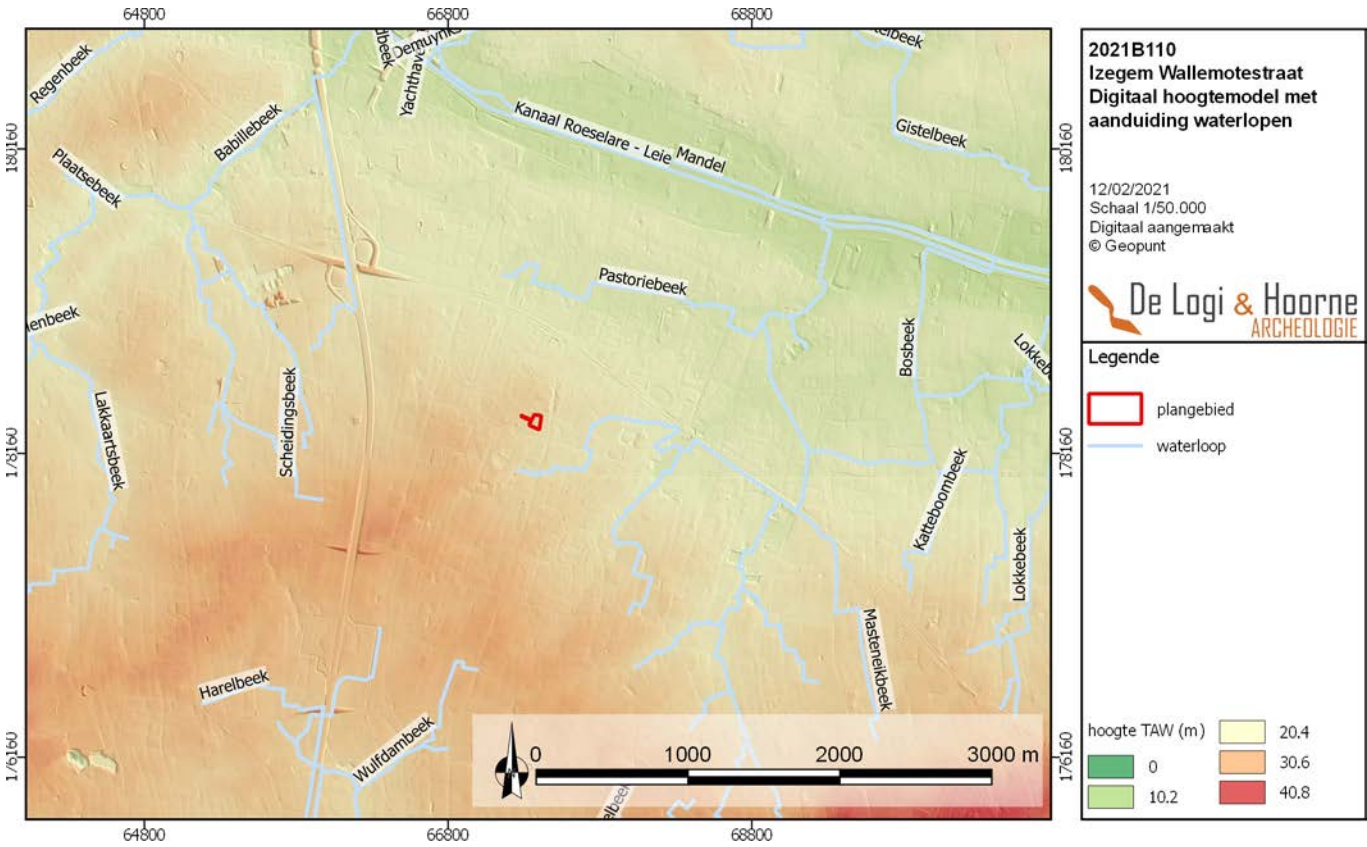

Figuur 10: Quartair geologische kaart met aanduiding van het projectgebied (© Geopunt)

Figuur 11: Bodemtypekaart met aanduiding van het projectgebied (© Geopunt)

Figuur 12: Digitaal hoogtemodel met aanduiding van het projectgebied en de omliggende waterlopen (© Geopunt)

2.2.1.3. AARDKUNDE

Volgens de bodemkaart van Vlaanderen bestaat de bodem van het project uit één bodemtype, een matig natte licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont (Pdc). Deze bodems zijn soms te droog in de zomer of te nat in de winters. Ze zijn voornamelijk geschikt als akker-of weidegronden (VAN RANST & Sys 2000).

In de *World Reference Base*-classificatie (WRB) wordt deze bodem geïnterpreteerd als een *eutric gleyic Retisol (loamic)*. De *Reference Soil Group 'Retisol'* verwijst naar een bodem met een kleiaanrijkhshorizont met een gevlekt voorkomen en octogonaal blekere uitlogingspatronen in het horizontale vlak. De *principal qualifier 'eutric'* en *'gleyic'* verwijzen naar de hoge basenverzadiging van de bodem en het voorkomen van oxidoreductiepatronen die ontstaan door schommelingen in de permanente grondwatertafel die in het bodemprofiel kunnen worden afgelezen. De *supplementary qualifier 'loamic'* verwijst naar de licht zandlemige textuur van de bodem (DONDEYNE *et al.* 2015).

2.2.1.4. TOPOGRAFIE

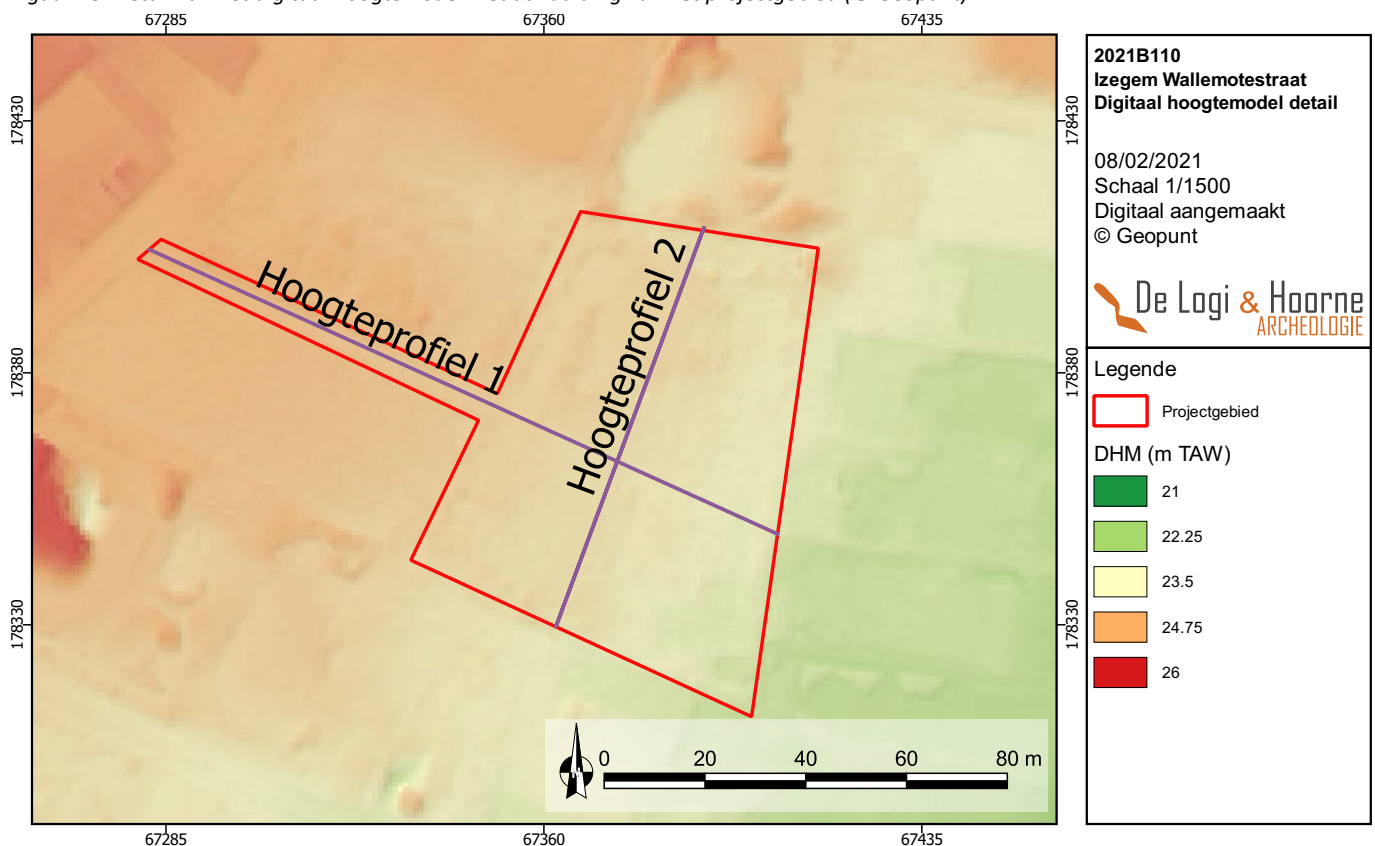
Binnenin het projectgebied zijn geen waterlopen aanwezig. In het zuiden van het onderzoeksgebied kan echter een naamloze beek worden waargenomen. Deze bevindt zich ongeveer 350m ten zuiden van het onderzoeksgebied, volgt de perceelgrenzen en behoort tot het Leiebekken. Ten noorden van het onderzoeksgebied bevindt zich de rivier de Mandel (1,8km). Deze stroomt richting de Leie waar deze samenkomen in Waregem.

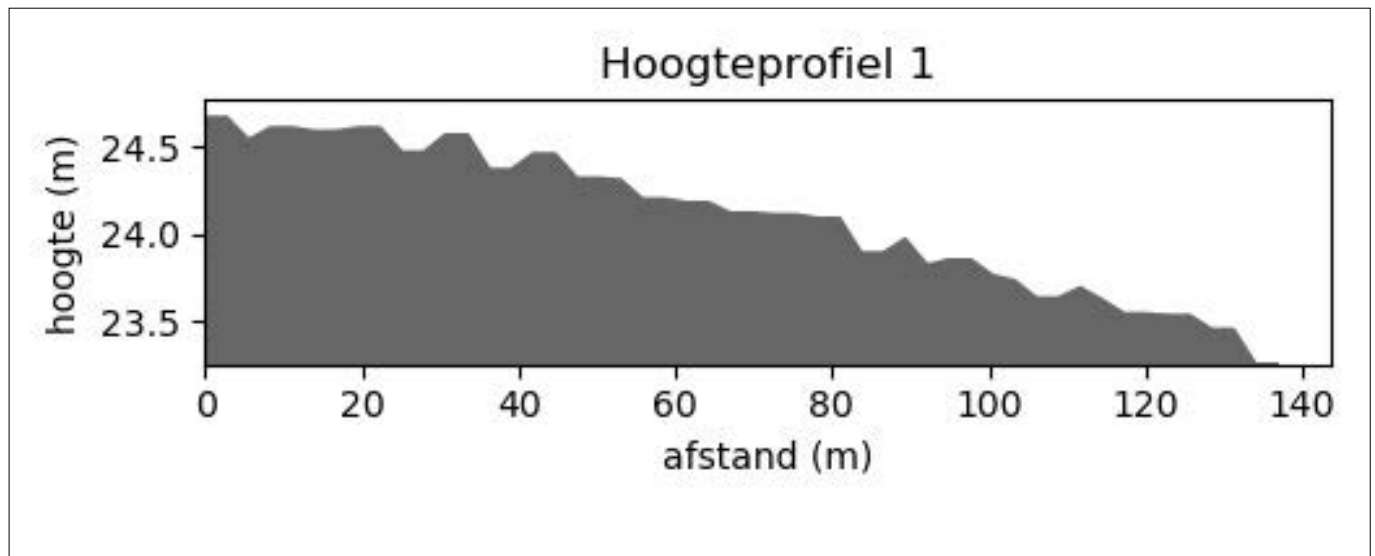
De topografie van het onderzoeksgebied varieert tussen de 22,9m en 24,7m TAW. Het terrein vertoont een helling van west naar oost, met het laagst gelegen deel in het oosten van het projectgebied en het hoogst gelegen deel in het westen. Het projectgebied lokaliseert zich aan de rand van de vallei, op de zuidelijke dalflank die het laagterras en de hoger gelegen gebieden van elkaar scheiden.

2.2.1.5. BODEMGEBRUIK

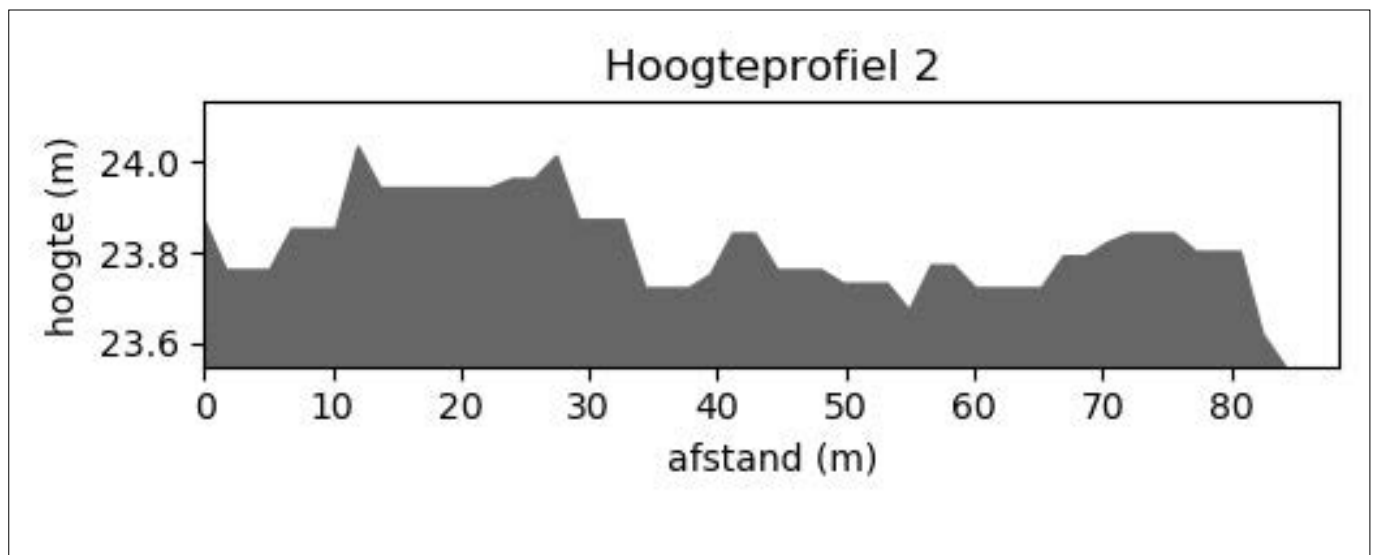
Het projectgebied bestaat uit een oprit in het westen, twee aparte bebouwingen in het noorden en zuiden en een centrale vijver. De overige delen van het terrein worden gebruikt als tuin die bestaat uit gras, bomen en een moestuin. In het noordoosten bevindt zich een kleine serre.

Figuur 13: Detail van het digitaal hoogtemodel met aanduiding van het projectgebied (© Geopunt)

Figuur 14: Besproken hoogteprofiel 1 (© Geopunt)

Figuur 15: Besproken hoogteprofiel 2 (© Geopunt)

2.2.2. Archeologische voorkennis en historisch kader

Behalve informatie over de ligging en de ondergrond zijn gegevens uit geschiedkundige literatuur en oude kaarten en de reeds gekende archeologische vaststellingen voor het plangebied en zijn nabije omgeving van groot belang voor het maken van een goede assessment.

2.2.2.1. HISTORISCH KADER

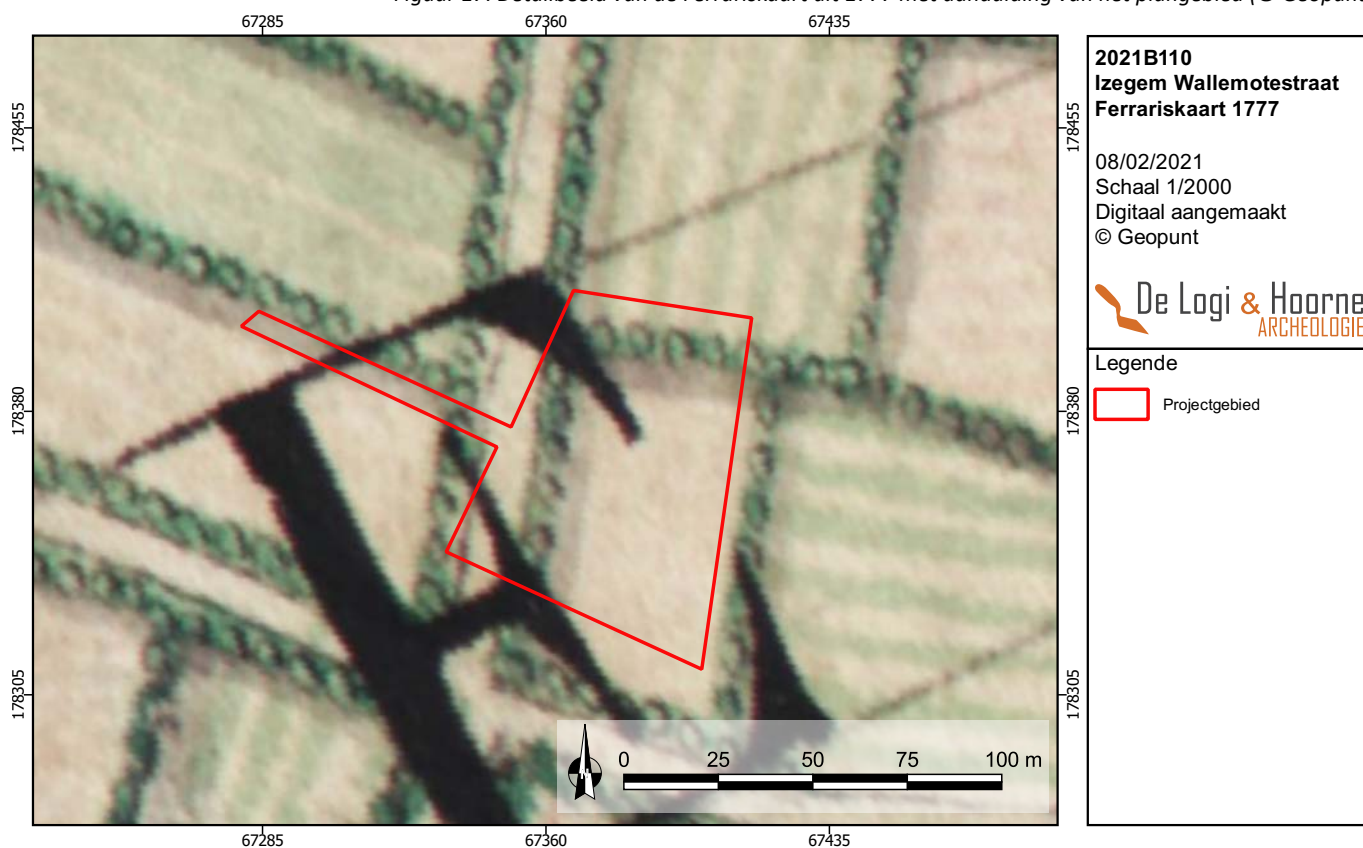
De oudste vermelding van Izegem is terug te vinden in een document van 1066. In dit document schenkt graaf Boudewijn V zes bunders en zes hoeven in *Isinchehem* aan het Sint-Pieterskapittel. Etymologisch gezien verwijst de naamgeving van de gemeente naar de *woonplaats van de lieden van Iso*, wat zou kunnen wijzen op een vroegmiddeleeuwse bewoning. Daarenboven zou de eerste (houten) kerk in Izegem in 650 gebouwd zijn (INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2021).

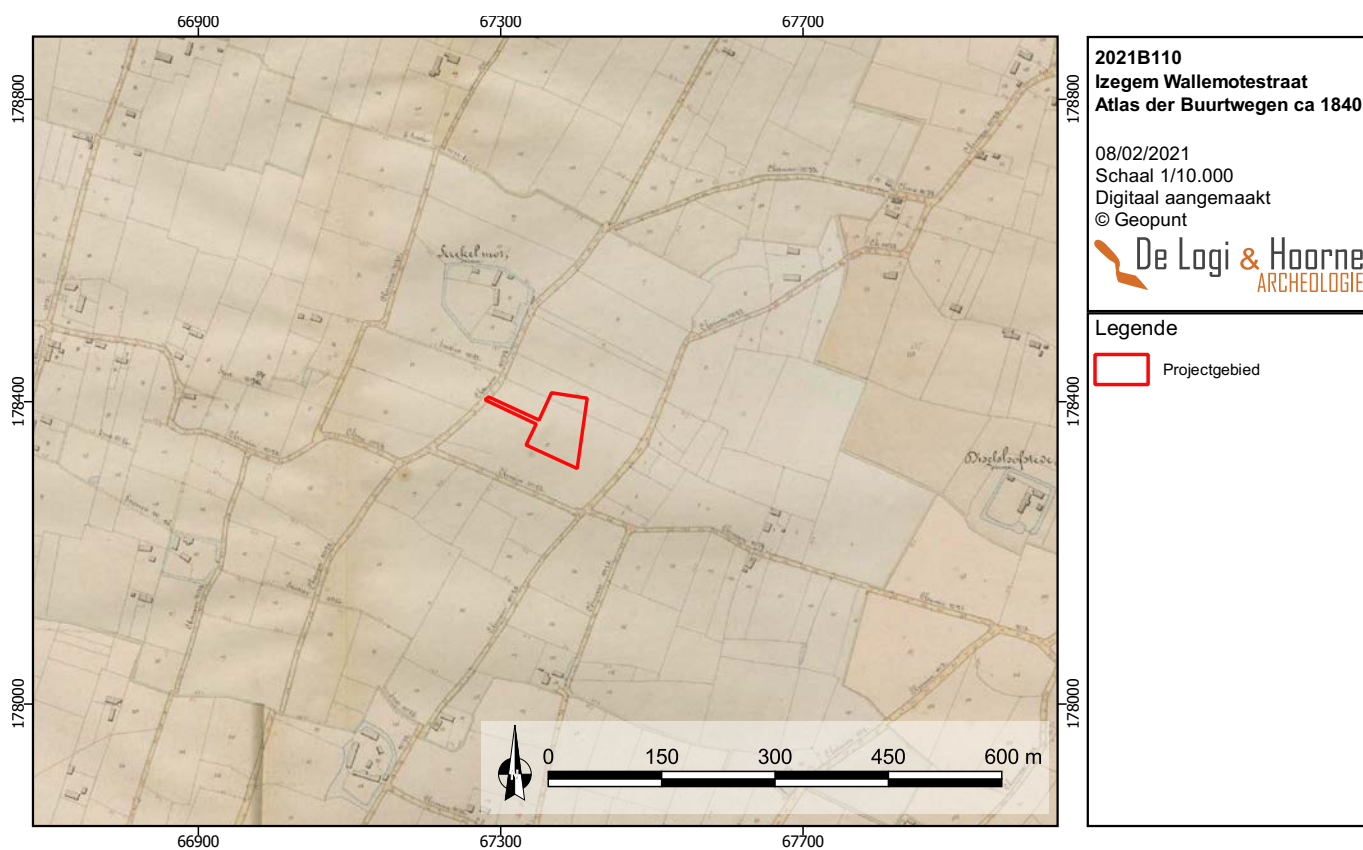
Gedurende de middeleeuwen en de nieuwe tijd wijzigt Izegem herhaaldelijk van bisdom. Waar in de vroegste periode het gebied kerkelijk tot Doornik toebehoorde, gaat dit in 1794 over naar Gent en in 1834 naar Brugge. In de loop van de 18de eeuw was het gebied van Izegem verdeeld over verschillende heerlijkheden, waarvan het *Hof van Izegem* en het *Hof van Wallemote* de belangrijkste zijn. Laatstgenoemde kent zijn oorsprong van voor 1399 en ligt in de directe omgeving van het plangebied (zie *infra*) (INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2021).

Figuur 16: Ferrariskaart uit 1777 met aanduiding van het plangebied (© Geopunt)

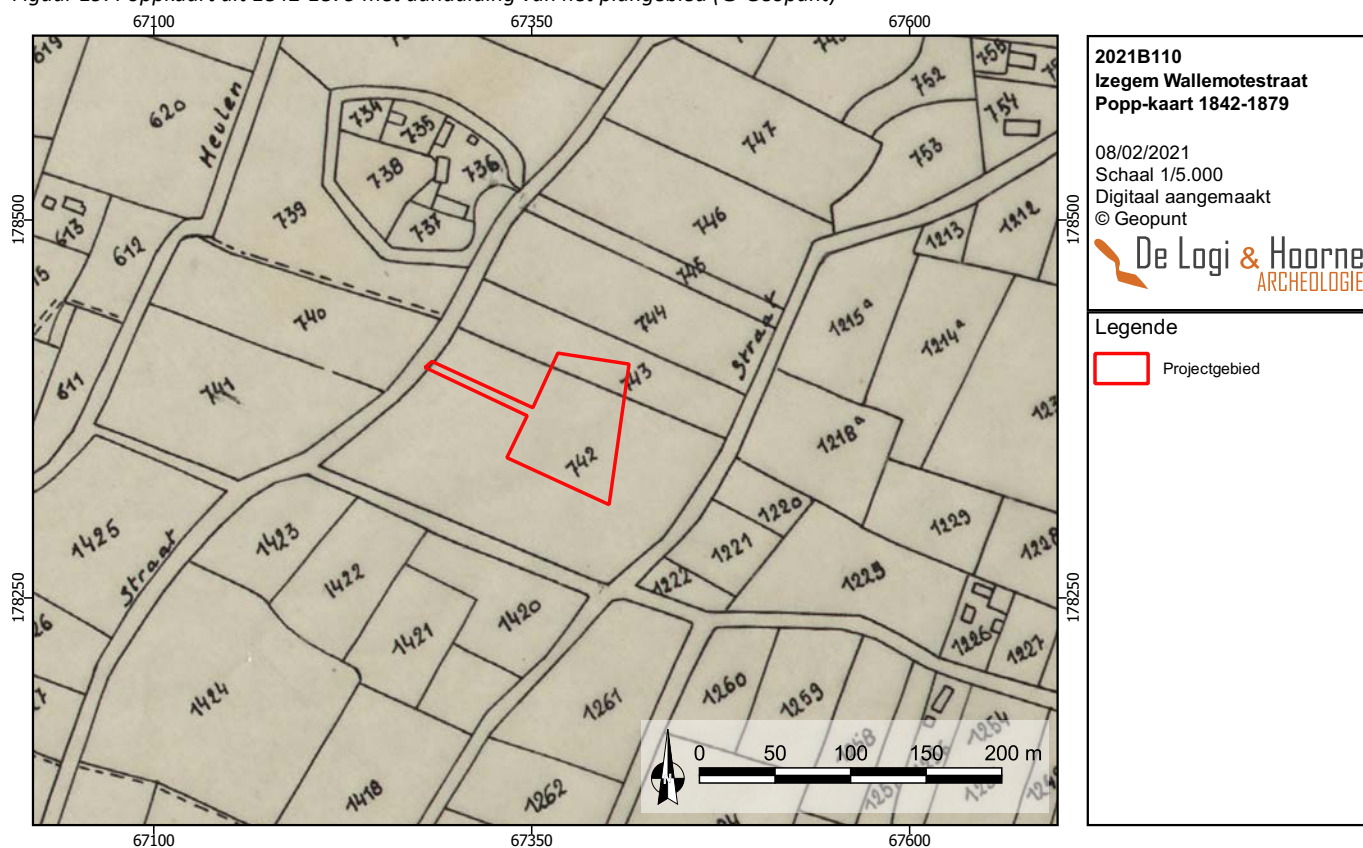
Figuur 17: Detailbeeld van de Ferrariskaart uit 1777 met aanduiding van het plangebied (© Geopunt)

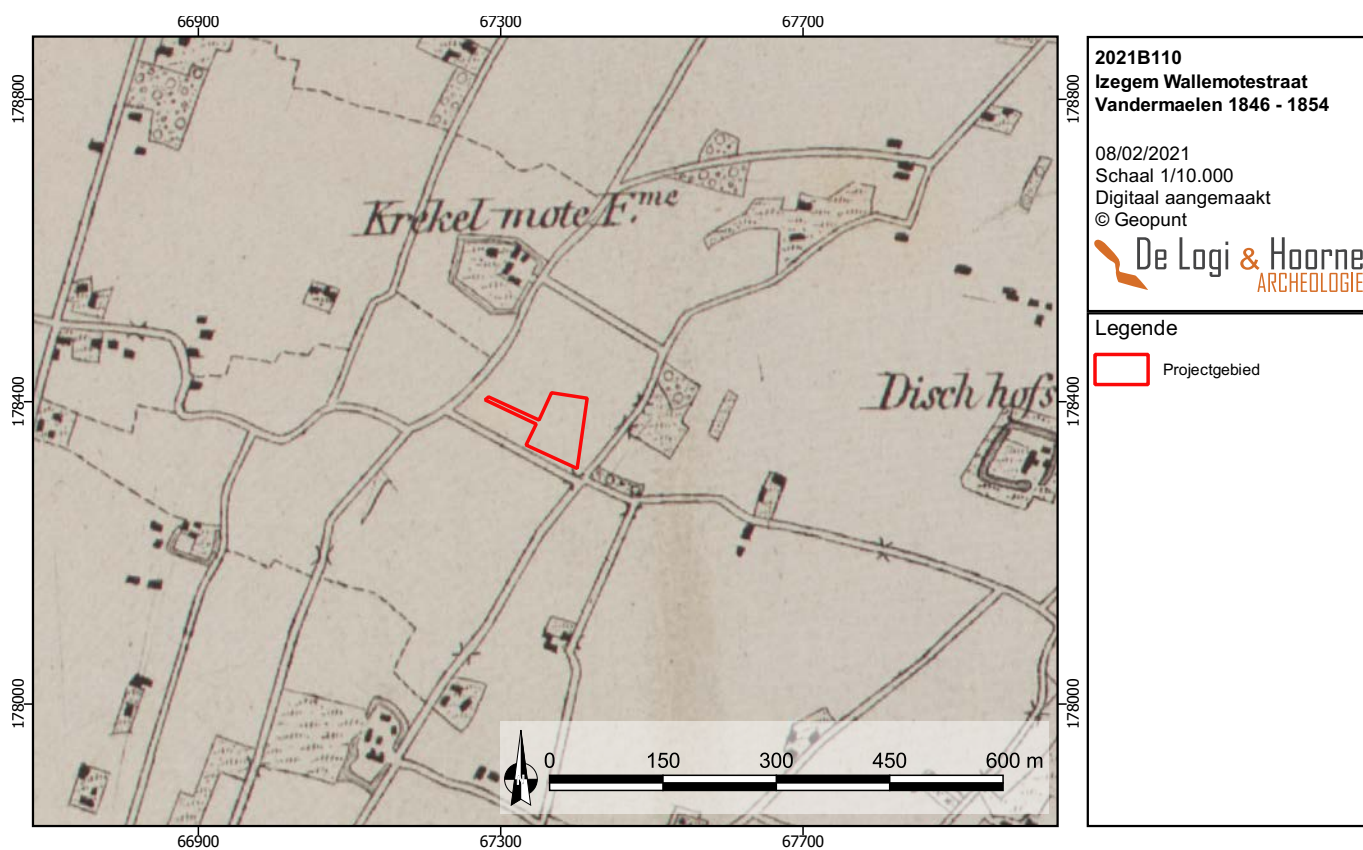

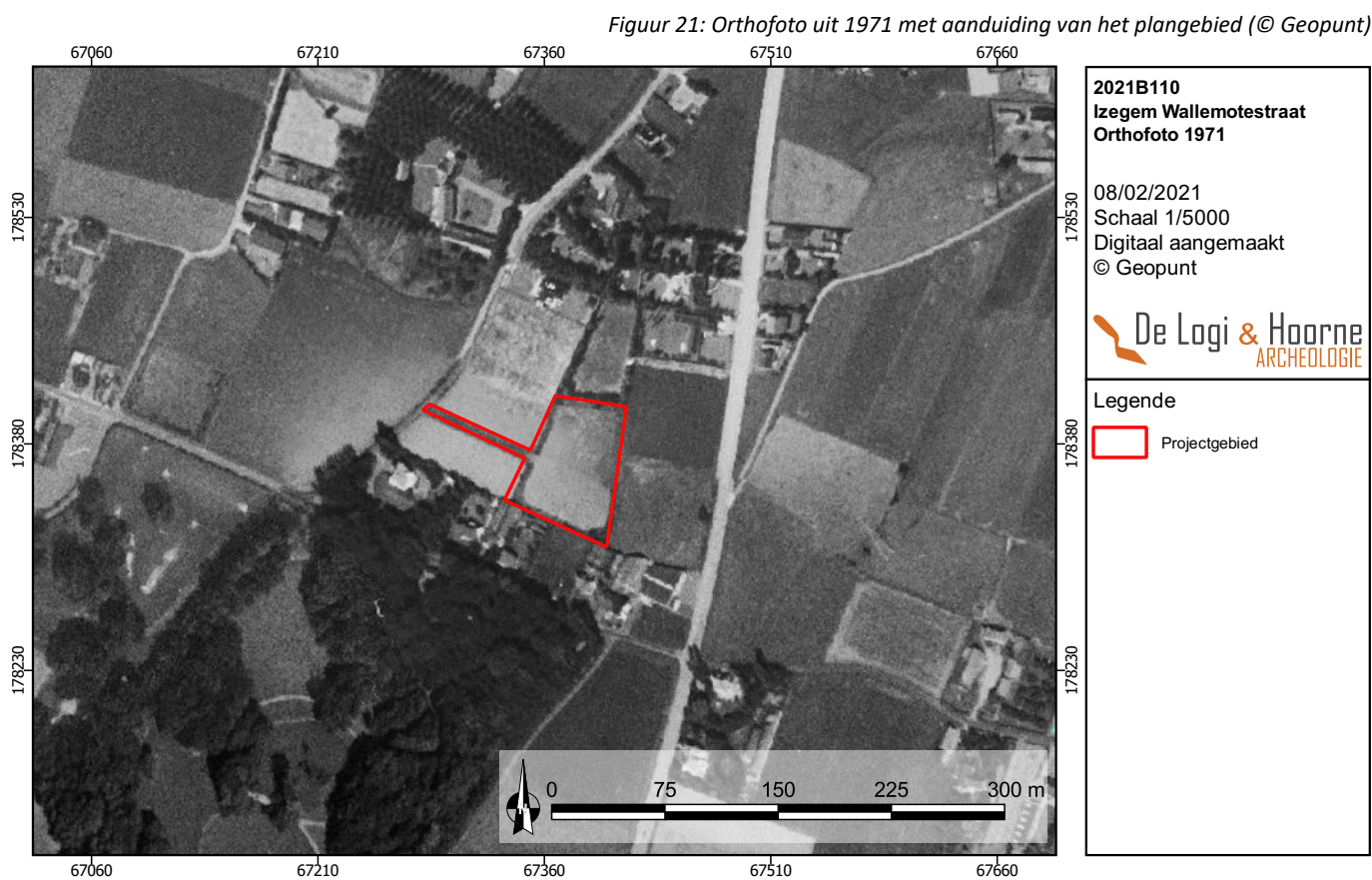
Figuur 18: Atlas der Buurtwegen uit 1840 met aanduiding van het plangebied (© Geopunt)

Figuur 19: Poppkaart uit 1842-1879 met aanduiding van het plangebied (© Geopunt)

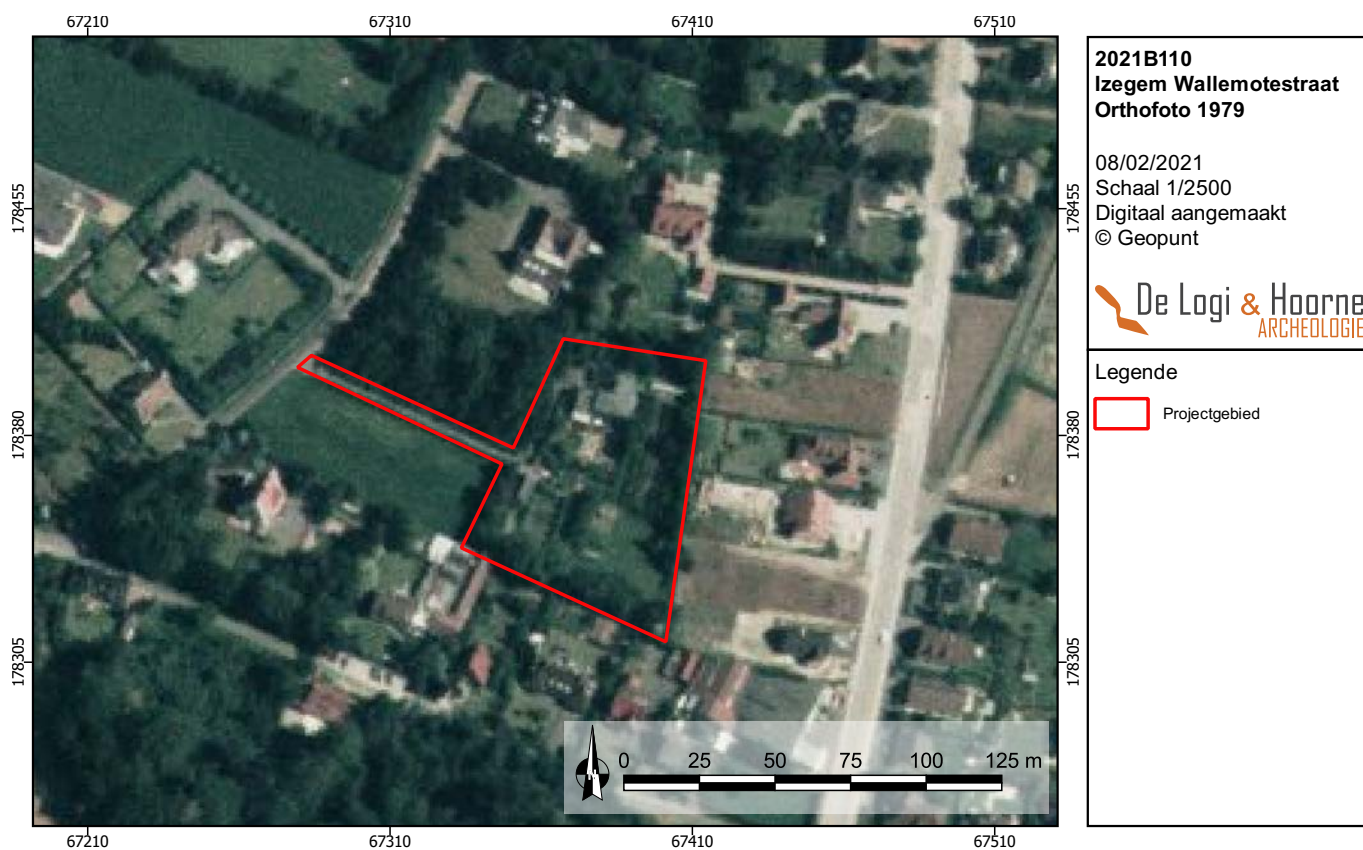

Figuur 20: Topografische kaart van Vandermaelen uit 1846-1854 met aanduiding van het plangebied (© Geopunt)

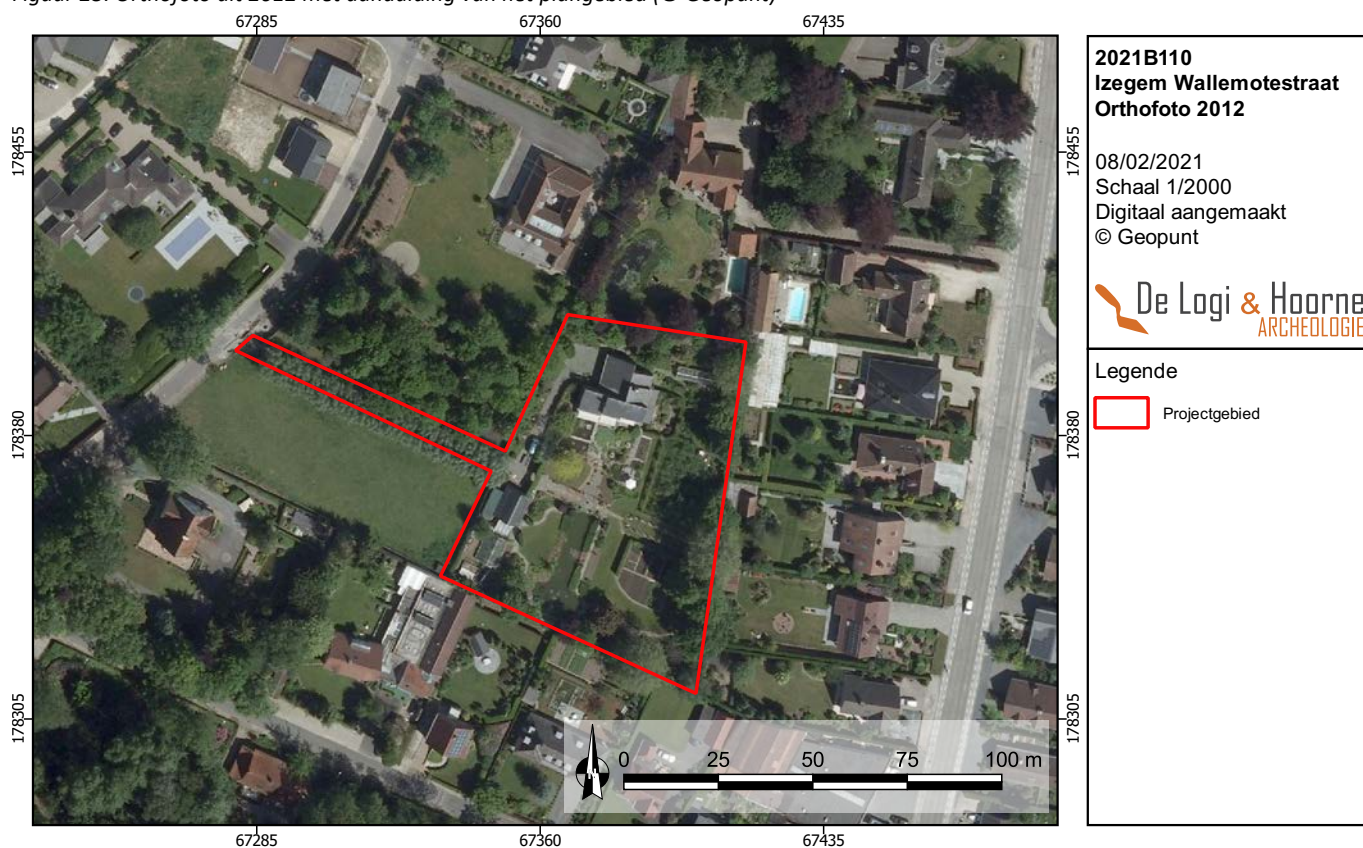

Figuur 21: Orthofoto uit 1971 met aanduiding van het plangebied (© Geopunt)

Figuur 22: Orthofoto uit 1990 met aanduiding van het plangebied (© Geopunt)

Figuur 23: Orthofoto uit 2012 met aanduiding van het plangebied (© Geopunt)

Eén van de oudste beschikbare kaarten waarop het plangebied nauwkeurig gesitueerd kan worden, is de Ferrariskaart uit 1777. Het plangebied ligt binnen een zeer landelijk gebied, ten zuidwesten van *Iseghem*. Deze regio wordt gekenmerkt door kleine landbouwpercelen met weinig bewoning in de omgeving. Binnen de grenzen van het plangebied, gelegen aan de voorloper van de Wallemotestraat, wordt op de kaart van Ferraris geen bebouwing weergegeven. Ook op jongere kaarten, zoals de Atlas der Buurtwegen uit 1840, de Poppkaart uit 1842-1879 en de topografische kaart van Vandermaelen uit 1846-1854 wordt geen bewoning binnen de contouren van het terrein weergegeven (GEOPUNT 2021).

Op de oudst beschikbare luchtfoto (1971) zijn nog steeds geen sporen van bewoning zichtbaar. Pas op de luchtfoto uit 1990 kan de recente bebouwing van het projectgebied worden herkend. De aanwezige bebouwing is dus tussen 1971 en 1990 geplaatst. Op de verschillende geconsulteerde luchtfoto's konden door de aanwezige bebouwing en het gebruik als weiland geen cropmarks worden vastgesteld (GEOPUNT 2021).

2.2.2.2. ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS

Binnen de grenzen van het projectgebied zelf werd tot op heden geen archeologische vaststellingen gedaan. In de nabije omgeving werden in het verleden wel enkele archeologische sites aangetroffen en onderzocht.

In een straal van 2km rondom het plangebied zijn een groot aantal sites met walgracht gekend, waaronder het Hof van Wallemote dat op 124m ten noordwesten van het plangebied ligt (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummer 71548). Alle sites met walgracht zijn via kaartonderzoek tot stand gekomen en dateren uit de late middeleeuwen (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummers 71540, 71541, 71542, 71543, 71544, 71545, 71547, 71549, 71550, 71552, 71553, 71554, 71555, 71556, 71557, 71558, 71559 & 71562).

Op 400m in noordelijke richting, aan de Hazelaarstraat in Izegem, werd in 2013 een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd waarbij enkele greppels en kuilen uit de metaaltijden of Romeinse periode zijn aangetroffen, waaronder een mogelijk brandrestengraf (WUYTS & RENIERE 2013; CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummer 213090).

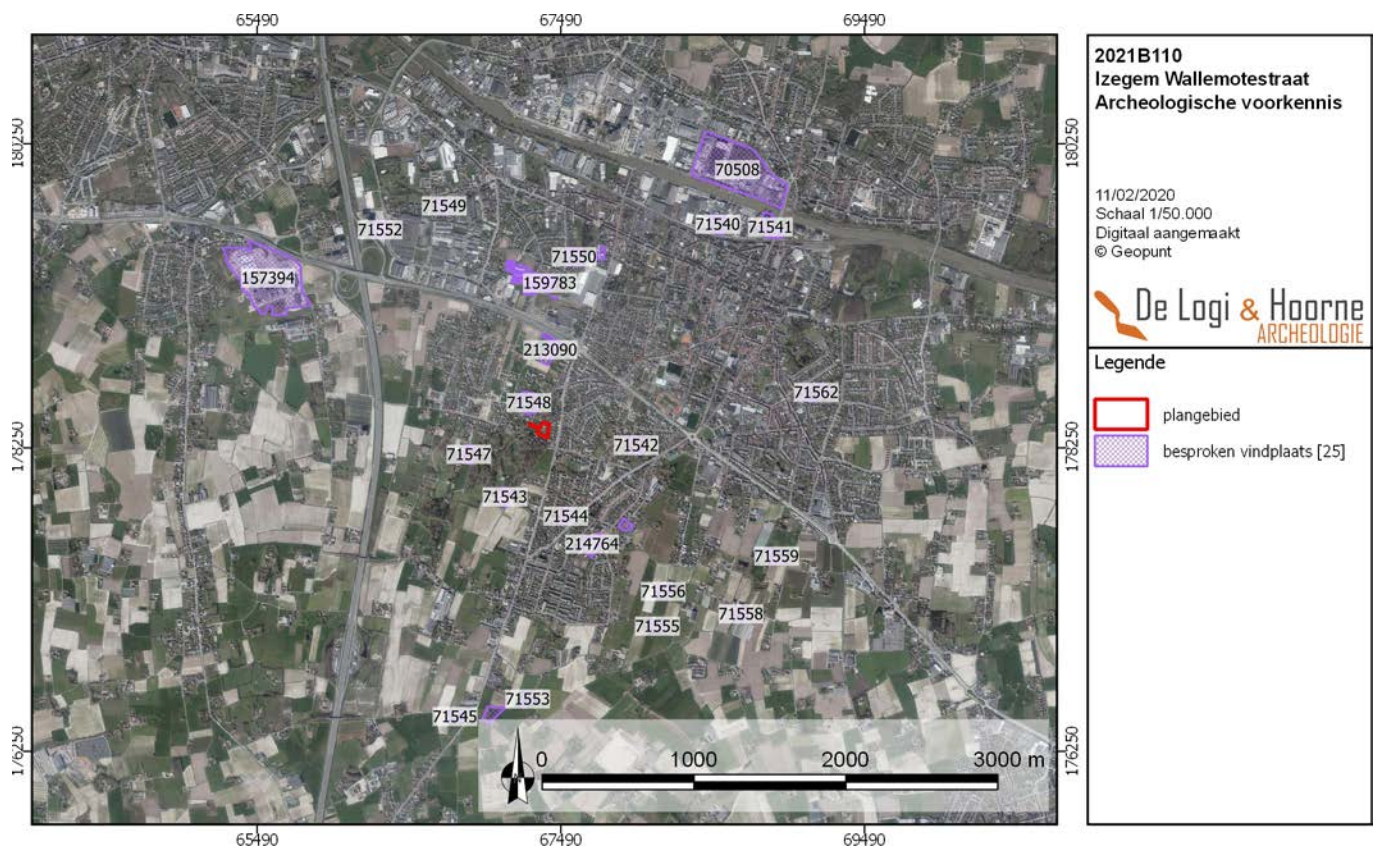
Ook aan de Blekerijstraat in Izegem, op 770m ten zuidoosten van het plangebied, zijn tijdens een proefsleuvenonderzoek 2 enclosgreppels uit de Romeinse periode en greppels en kuilen uit de nieuwe tijd gevonden (DEMOEN & SCHELLENS 2016; CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummer 214764).

Ter hoogte van de Heibrugstraat in Izegem, op 900m ten noorden van het plangebied, werden tijdens een proefsleuvenonderzoek kuilen en greppels uit de nieuwe tijd en een kuil met patronen uit WOI aangetroffen (WUYTS & STEURBAUT 2011; CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummer 159783).

Aan de Mentenhoekstraat in Izegem, op 1km ten noordoosten van het plangebied, werd een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd waarbij twee brandrestengraven uit de Romeinse periode en enkel ondateerbare kuilen en paalsporen zijn aangetroffen (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummer 221506).

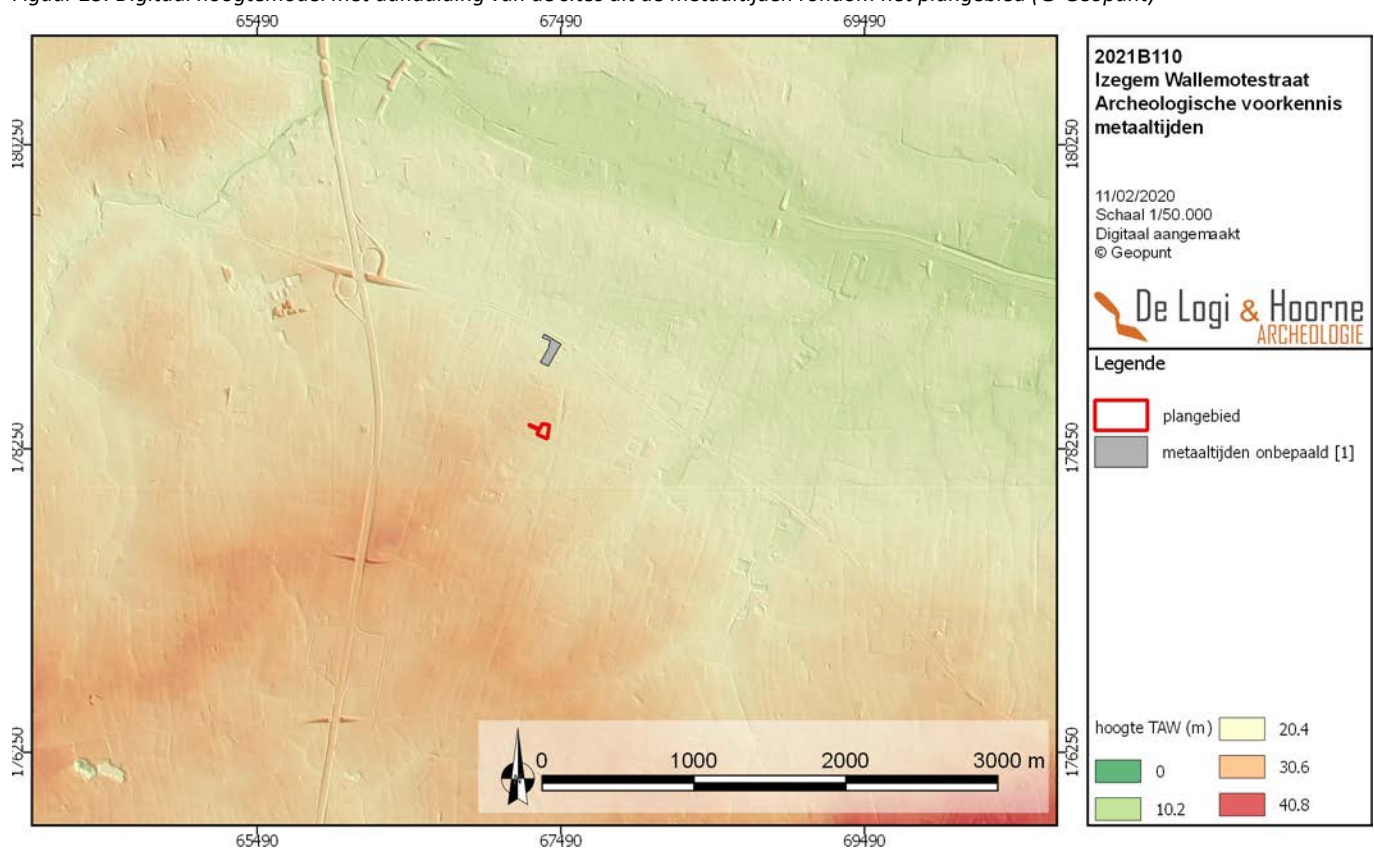
In de Sint-Martinusstraat in Roeselare, op 1,7km ten noordwesten van het plangebied, werd naar aanleiding van een verkaveling een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. Hierbij zijn 2 vondstrijke kuilen uit de vroeg-Romeinse periode, vier brandrestengraven uit de midden-Romeinse periode, drie kolenbranderskuilen en greppel- en grachtstructuren uit de volle middeleeuwen en grachten uit de nieuwe tijd aangetroffen (HOORNE & MESSIAEN 2011; CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummer 157394).

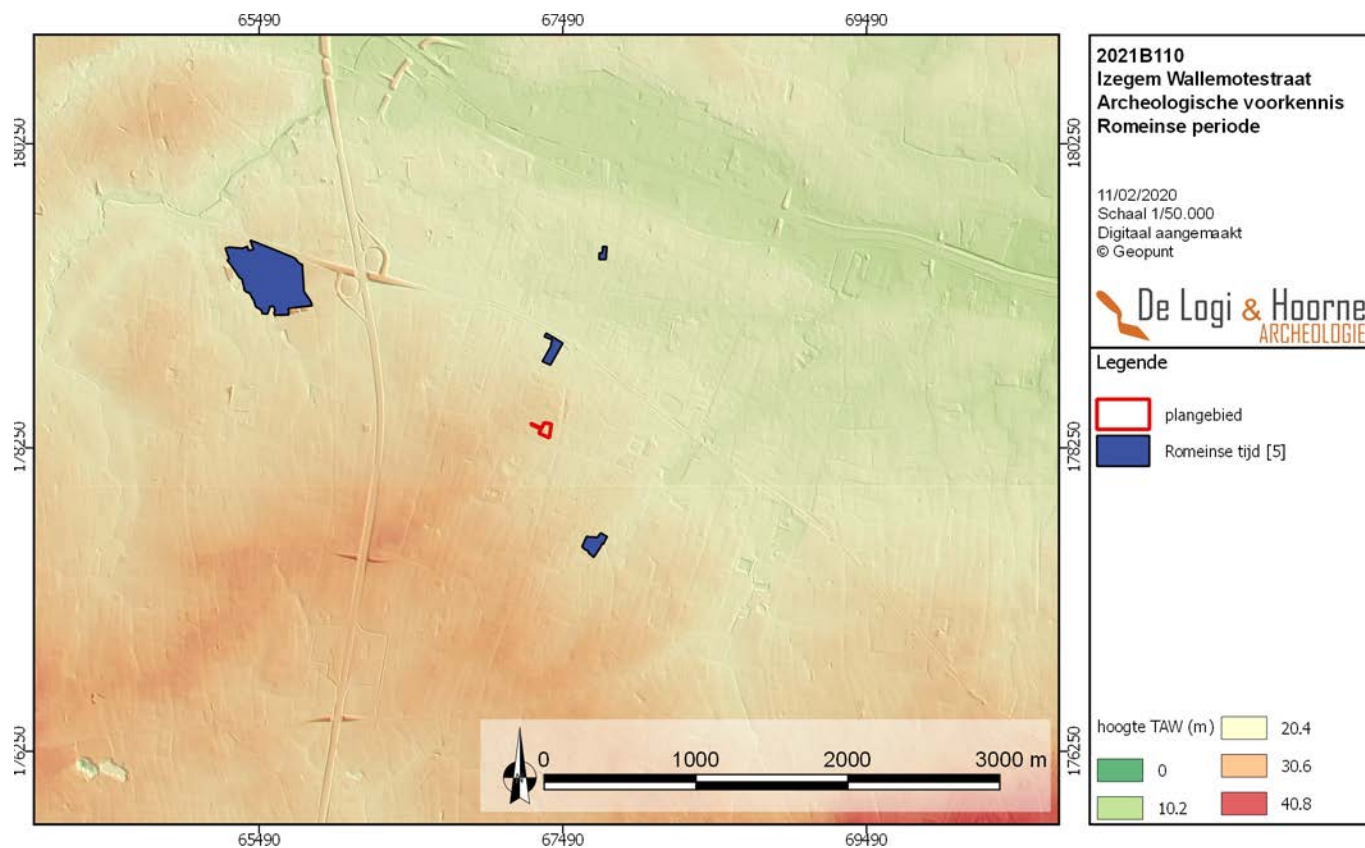
Op 1,9km ten noordoosten van het plangebied, aan de Noordkaai in Izegem, werden tijdens werken een mogelijke knuppelweg gevonden (BAUWENS-LESENNE 1963; CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, inventarisnummer 70508).

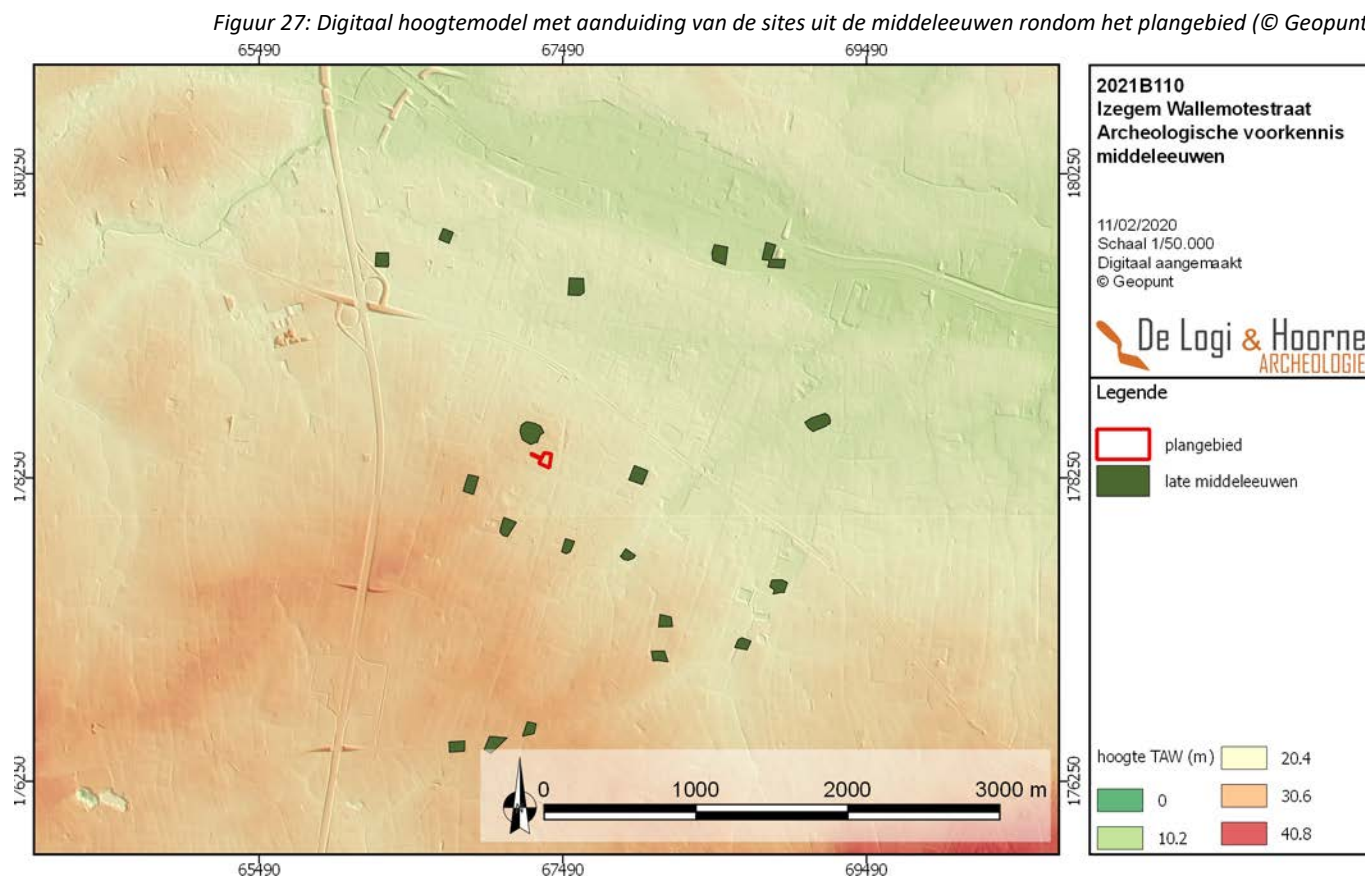
Figuur 24: Orthofoto met aanduiding van de besproken archeologische vindplaatsen rondom het plangebied (© Geopunt)

Figuur 25: Digitaal hoogtemodel met aanduiding van de sites uit de metaaltijden rondom het plangebied (© Geopunt)

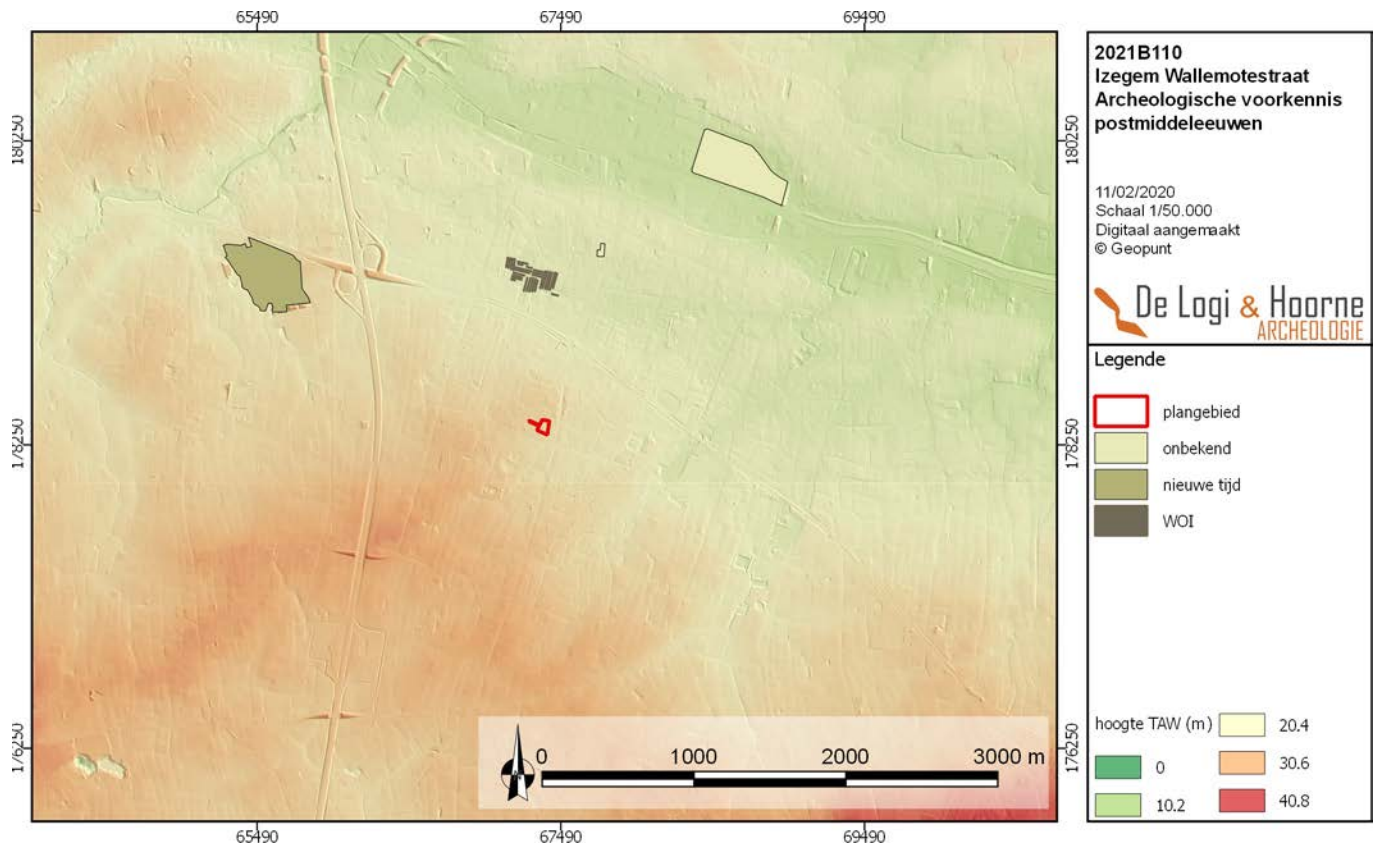

Figuur 26: Digitaal hoogtemodel met aanduiding van sites uit de Romeinse periode rondom het plangebied (© Geopunt)

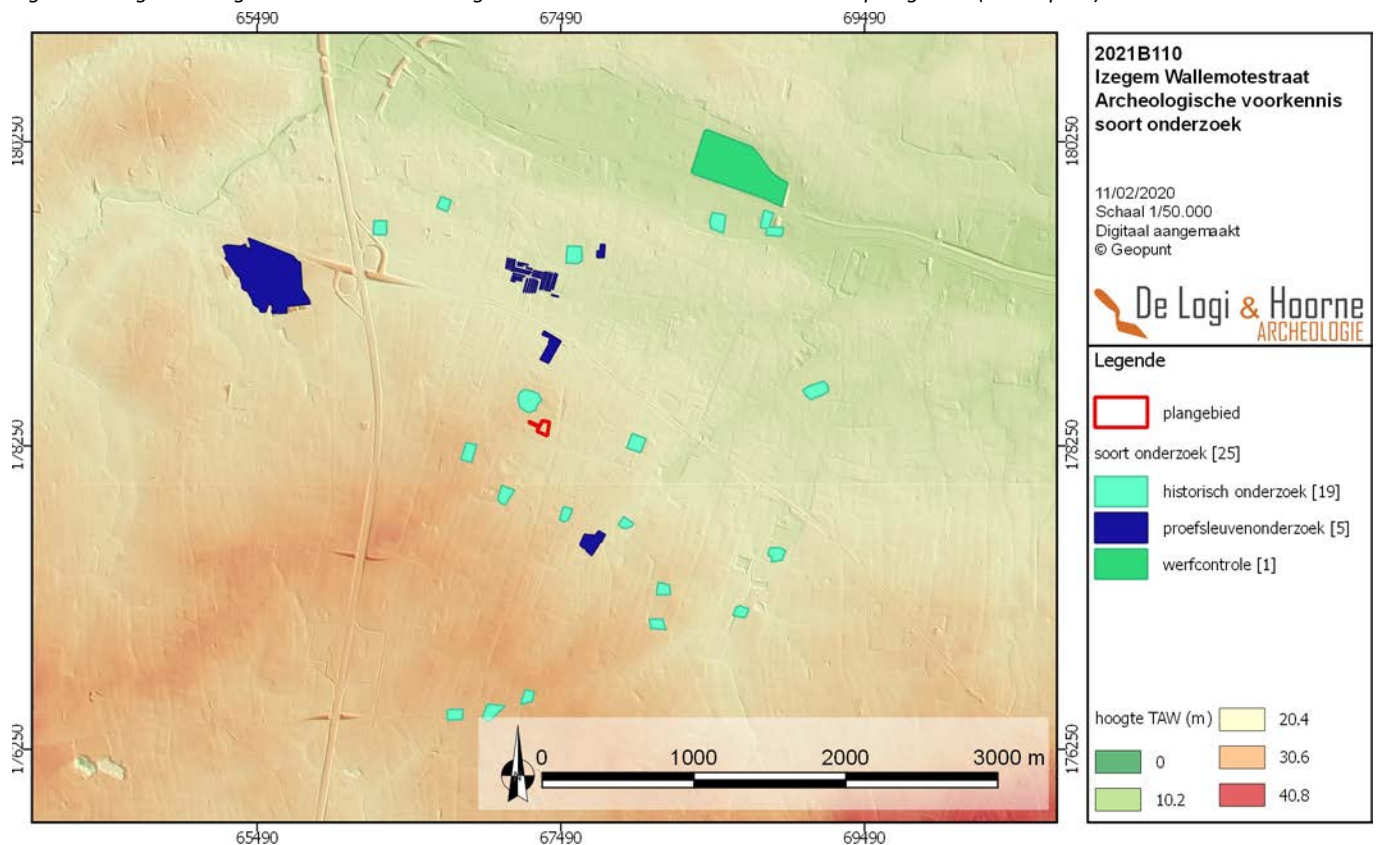

Figuur 27: Digitaal hoogtemodel met aanduiding van de sites uit de middeleeuwen rondom het plangebied (© Geopunt)

Figuur 28: Digitaal hoogtemodel met aanduiding van de sites uit de postmiddeleeuwen en sites met onbekende datering rondom het plangebied (© Geopunt)

Figuur 29: Digitaal hoogtemodel met aanduiding van de soort onderzoeken rondom het plangebied (© Geopunt)

2.2.3. Datering en interpretatie van het onderzochte gebied

Het plangebied bevindt zich op de zuidelijke flank van de Mandelvallei, op de overgang van de lager gelegen gronden naar de hogere gebieden. De oudst gekende vindplaatsen komen pas voor vanaf de late ijzertijd/vroeg-Romeinse periode. Er zijn 4 attestaties in de omgeving gekend waar sporen uit deze periode zijn vastgesteld en de landschappelijke ligging van deze sites komt steeds overeen met de landschappelijke ligging van het plangebied.

Aanwijzingen voor jongere periodes komen ook voor. Voor de vroege middeleeuwen zijn geen archeologische attestaties gekend maar etymologisch en historisch onderzoek wijzen wel op een mogelijke occupatie voor deze periode. De meeste besproken attestaties dateren echter uit de late middeleeuwen. Het gaat voor deze periode in alle gevallen om een site met walgracht dat door historisch onderzoek werd gekarteerd. Kenmerkend voor deze regio is het gebrek aan archeologische opgravingen. Bijna alle vindplaatsen zijn op basis van historisch onderzoek of een proefsleuvenonderzoek tot stand gekomen.

2.2.4. Verwachting ten aanzien van archeologisch erfgoed

Aan de hand van historisch onderzoek en beschikbaar kaartmateriaal kan geconcludeerd worden dat met zekerheid vanaf de tweede helft van de 18de eeuw het plangebied in een landelijke omgeving lag, waarbij geen sporen van bewoning binnen het gebied voorkomen. Pas in de loop van de jaren 1970 wordt er bewoning op het terrein vastgesteld.

Door middel van de gekende attestaties in de ruime omgeving kan het archeologisch potentieel van het plangebied als matig omschreven worden. De meeste attestaties zijn op basis van historisch onderzoek tot stand zijn gekomen. In de ruime omgeving hebben vijf proefsleuvenonderzoeken plaats gevonden waarbij steeds sporen uit de Romeinse periode zijn aangetroffen maar die nooit tot een opgraving hebben geleid. Er zijn enkel voorzichtige uitspraken mogelijk over de archeologische verwachtingen binnen het plangebied, waarbij voornamelijk de Romeinse periode mag worden verwacht. Dit sluit het mogelijke voorkomen van andere archeologische periodes binnen het plangebied echter niet uit.

2.2.5. Synthese

Op basis van het bureauonderzoek kunnen de onderzoeksvragen als volgt beantwoord worden:

- *Wat is de landschappelijke ligging van het plangebied en welke invloed heeft dit op het archeologisch potentieel van het terrein?*

Het plangebied lokaliseert zich in de subseque vallei van de Mandel van Roeselare, meer specifiek op de zuidelijke dalflank. De bodem van het onderzoeksgebied wordt geclassificeerd als een matig natte licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont (Pdc). Deze bodem kan echter als te nat worden beschouwd wat erop kan wijzen dat dit geen ideale locatie was voor bewoning. Dit doet het archeologisch potentieel van dit terrein dalen.

- *Welke evolutie kende het landgebruik en welke invloed heeft dit gebruik op de bewaring van het potentieel aanwezige archeologisch erfgoed?*

Vanaf minstens de tweede helft van de 18de eeuw vertoont het projectgebied geen bewoning. Pas vanaf de jaren 1970 werd de recent aanwezige bebouwing aangelegd. De afwezigheid van bebouwing in het verleden, doet vermoeden dat het eventueel aanwezige archeologisch erfgoed goed bewaard kan zijn gebleven.

- *Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van één of meerdere archeologische sites? Wat is de aard, datering en bewaring?*

Op basis van dit bureauonderzoek zijn er geen concrete aanwijzingen voor de aan- of afwezigheid van een of meer archeologische sites.

- *Wat is het archeologisch potentieel van het projectgebied?*

Op basis van de archeologische voorkennis, de geologische en bodemkundige gegevens en het gebruik van het projectgebied volgens de historische kaarten en luchtfoto's is er sprake van een matig archeologisch potentieel van het projectgebied.

- *Welke impact hebben de geplande werken op het archeologisch bodemarchief?*

Het projectgebied is 5497m² groot en de geplande werken vormen een reële bedreiging tegenover het potentieel aanwezige bodemarchief over het volledige projectgebied.

- *Wat is het wetenschappelijk kennispotentieel van een eventueel aanwezige archeologische site op lokaal, regionaal en op Vlaams niveau?*

Indien er zich binnen het plangebied een archeologische site zou bevinden, zou dit een wetenschappelijk kennispotentieel in zich dragen, aangezien er voor deze regio op archeologisch niveau weinig is gekend.

2.2.6. Afweging noodzaak en motivering verder onderzoek

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek kan de aanwezigheid van een archeologische site binnen het projectgebied niet worden uitgesloten. Om met zekerheid informatie te verkrijgen over de aan- of afwezigheid van een archeologische site binnen het plangebied en een aangepast programma van maatregelen op te stellen, zijn bijkomende fasen van vooronderzoek nodig.

Een veldkartering is voor dit projectgebied niet aangewezen. De oppervlakte is namelijk deels bebouwd en de omliggende gronden zijn in gebruik als tuin. Het terrein is nog niet vrijgemaakt wat de uitvoering van dit onderzoek onmogelijk maakt. Zelfs indien de gebouwen verwijderd worden zal dit teveel ruis opleveren om relevante resultaten met een veldkartering (visueel of metaaldetectie) te bekomen. Het plangebied omvat geen akkerland, waarop veldkartering wel goede resultaten oplevert. Dit type onderzoek is niet aangewezen voor het plangebied en zou geen enkele potentiële kennisvermeerdering met zich mee brengen.

Hetzelfde geldt voor geofysisch onderzoek, dat met name nuttig is om grootschalige en voornamelijk lineaire sporen te herkennen. Methodes zoals veldkartering en geofysische onderzoek laten bovendien niet toe met zekerheid uitspraken te doen over de datering van de mogelijk aanwezige sporen en in te schatten wat de bewaringsgraad van de site is.

Een landschappelijk booronderzoek is aangewezen. Op basis van het bureauonderzoek is het potentieel aan steentijdsites binnen het plangebied onduidelijk maar de geologische en bodemkundige setting sluiten een bewaard loopoppervlak of afgedekte niveaus met een potentieel *in situ* steentijdsite niet uit. Landschappelijk gezien ligt het plangebied op de zuidelijke helling van de Mandelvallei, waarlangs prehistorische sporen niet uit te sluiten zijn. Het doel van dit landschappelijke booronderzoek is om te bepalen of er bodems voorkomen waar *in situ* steentijdsites bewaard kunnen zijn en deze zones af te bakenen. Afhankelijk van de resultaten kan vervolgens een verkennend en eventueel ook een waarderend booronderzoek alsook eventuele proefputten in functie van prehistorische artefactensite(s) worden uitgevoerd. Met deze methode kunnen ook verstoorde of opgehoogde zones gedetecteerd worden.

Op de zones waar het booronderzoek een negatief resultaat heeft, wordt een proefsleuvenonderzoek aanbevolen. Met een proefsleuvenonderzoek wordt een beperkt — maar statistisch representatief — deel van het terrein onderzocht op indicaties voor de aanwezigheid van archeologische sites. Op basis hiervan moet het mogelijk zijn uitspraken te doen over het archeologisch potentieel van het totale terrein. Bovendien wordt bij dergelijk onderzoek ook informatie ingewonnen over de lokale bodemopbouw, eventuele ongekarteerde verstoringen in de bodem, en de spreiding, datering, bewaringsgraad en aard van eventuele archeologische sites op het plangebied. Deze informatie is bovendien nodig om enerzijds te bepalen of een archeologische opgraving van (een deel van) het plangebied noodzakelijk is en om een gepast programma van maatregelen op te stellen voor een eventuele archeologische opgraving. De methode biedt een groot potentieel aan kenniswinst en laat toe om met een klein team te werken. Hierdoor wordt met een draagbare financiële last een maximaal resultaat bekomen. Zowel op financieel als wetenschappelijk vlak is een proefsleuvenonderzoek een logisch onderbouwde keuze. Vooronderzoek door middel van proefsleuven is een efficiënte methode om terreinen te onderzoeken waar geen complexe verticale stratigrafie wordt verwacht, zoals dat hier het geval is.

De verdere fasen van geadviseerd onderzoek, zonder en met ingreep in de bodem, zullen worden uitgevoerd in uitgesteld traject. Een deel van de gronden zijn met opschortende voorwaarden aangekocht, waardoor ze pas eigendom worden wanneer de omgevingsvergunning verleend wordt en het in deze fase juridisch onmogelijk is om een onderzoek uit te voeren. Bovendien zijn er nog gebouwen aanwezig die gesloopt moeten worden en dient het terrein vrij te zijn van de niet te behouden begroeiing voor verder onderzoek mogelijk is. Het is in die mate economisch evenmin interessant de kosten van terreinwerk te dragen in het kader van een ontwikkeling waarvan men niet zeker is dat die zal vergund — en daadwerkelijk zal gerealiseerd — worden. Indien de ontwikkeling uiteindelijk niet zou vergund en uitgevoerd worden, is er geen sprake meer van een bedreiging van het eventueel archeologisch erfgoed in de bodem. Het is voor het bodemarchief daarenboven beter zo lang mogelijk ongestoord te blijven. Terreinwerk met ingreep in de bodem heeft immers ook een versturende impact op het bodemarchief.

2.2.7. Samenvatting onderzoek

De initiatiefnemer wenst op een perceeloppervlakte van 5497m² drie nieuwe kavels te ontwikkelen. Hiervoor vraagt hij een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden aan waarvoor een archeologienota nodig is.

Voor het opstellen van het bureauonderzoek zijn verschillende gegevens geraadpleegd. De landschappelijke ligging van het plangebied is gesitueerd op de zuidelijke helling van de Mandelvallei, in de nabijheid van enkele natuurlijke waterlopen. Ondanks het hoge aantal vindplaatsen in de omgeving is het archeologisch potentieel matig. Op basis van de historische kaarten en luchtfoto's blijkt het plangebied tot de tweede helft van de 20ste eeuw onbewoond. Nadien worden delen van het plangebied ingenomen door bebouwing.

Aangezien het archeologisch potentieel op basis van dit bureauonderzoek niet goed kan ingeschat worden, is het niet duidelijk of er binnen het plangebied nog kennispotentieel aanwezig is. Er wordt bijgevolg verder onderzoek zonder ingreep in de bodem in de vorm van een landschappelijk bodemonderzoek (afhankelijk van deze resultaten aangevuld met een verkennend booronderzoek, een waarden booronderzoek en /of proefputten in functie van prehistorische artefactensite(s)) en een onderzoek met ingreep in de bodem in de vorm van een proefsleuvenonderzoek aanbevolen binnen het plangebied.

HOOFDSTUK 2: BIBLIOGRAFIE EN BIJLAGEN

1. Bibliografie

BAUWENS-LESENNE M., 1963. Bibliografisch repertorium der oudheidkundige vondsten in West-Vlaanderen (vanaf de vroegste tijden tot aan de Noormannen). *Oudheidkundig Repertoria IV*, Brussel.

BORREMANS M., 2015. *Geologie van Vlaanderen*, Gent.

DEMOEN D. & SCHELLENS S., 2016. *Archeologische prospectie met ingreep in de bodem Izegem-Blekerijstraat*. BAAC Vlaanderen Rapport 254, Gent.

DE MOOR, G., LOOTENS, M., VAN DE VELDE, D., MEERT, L., 1997. *Toelichting bij de Quartairgeologische kaart. Kaartblad 21 Tielt*. Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

DONDEYNE S., VANIERSCHOT L., LANGOHR R., VAN RANST E & DECKERS J., 2015. *De grote bodemgroepen van Vlaanderen. Kenmerken van de Reference Soil Groups volgens het internationale classificatiesysteem World Reference Base*. KU Leuven & Universiteit Gent in opdracht van Vlaamse overheid, Departement Leefmilieu, Natuur en Energie, Afdeling Land en Bodembescherming, Ondergrond, Natuurlijke Rijkdommen.

HOORNE J. & MESSIAEN L., 2011, onuitgegeven rapport. *Oekene-Heilig-Hartziekenhuis Roeselare-Menen. Rapportage archeologisch proefsleuvenonderzoek 16/05 – 06/06/2011*. GATE-rapport, Bredene.

VAN RANST E. & SYS C., 2000. *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1:20000)*, Gent

WUYTS F. & STEURBAUT A., 2011. *Izegem-Heibrugstraat. Rapportage archeologisch proefsleuvenonderzoek juni 2011*. GATE-rapport 23, Bredene.

WUYTS F. & RENIERE S., 2013. *Izegem-Hazelaarstraat. Rapportage archeologisch proefsleuvenonderzoek januari/februari 2013*. GATE-rapport 51, Bredene.

Geraadpleegde websites:

[HTTPS://CAI.ONROERENDERFGOED.BE/](https://cai.onroerenderfgoed.be/) (geraadpleegd op 11/02/2021)

(De Centrale Archeologische Inventaris is een inventaris van tot nog toe gekende archeologische vindplaatsen. Vanwege het specifieke karakter van het archeologisch erfgoed dat voor ons verborgen zit in de ondergrond, is het onmogelijk om op basis van de Centrale Archeologische Inventaris met zekerheid uitspraken te doen over de aan- of afwezigheid van archeologische sporen. De aan- of afwezigheid van archeologische sporen dient met verder archeologisch onderzoek vastgesteld te worden.)

[HTTPS://DOV.VLAANDEREN.BE/DOVWEB/HTML/INDEX.HTML](https://dov.vlaanderen.be/dovweb/html/index.html) (geraadpleegd op 11/02/2021)

[HTTPS://GEO.ONROERENDERFGOED.BE](https://geo.onroerenderfgoed.be/) (geraadpleegd op 11/02/2021)

[HTTP://WWW.GEOPUNT.BE](http://www.geopunt.be) (geraadpleegd op 11/02/2021)

[HTTPS://INVENTARIS.ONROERENDERFGOED.BE/](https://inventaris.onroerenderfgoed.be/) (geraadpleegd op 11/02/2021)

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2021: *Izegem*

<https://id.erfgoed.net/themas/14453> (Geraadpleegd op 11/02/2021)

